

Kuva: Arsatek Oy, Riihikallion monitoimikampus

Tuusulan kunnan palveluverkkosuunnitelma

Tuusulan kunnan palveluverkon kehittäminen vuosina 2019–2026

Hyväksytty valtuustossa 12.11.2018, jonka päivitetty 9.12.2019 ja 7.12.2020, päivitys 13.12.2021

Sisällys

1 TAVOITE KUNNAN PALVELUIDEN SJOITTUMISELLE	3
1.1 LÄHTÖKOHDAT	3
1.1.1 Kuntastrategia.....	3
1.1.2 Kunnan palveluverkon kehittäminen.....	4
1.1.3 Varhaiskasvatuksen ja koulujen palveluverkon nykytila.....	5
1.2 MUUTOSVOIMAT	5
1.2.1 Palveluiden ja kuntalaisvaatimusten muutos	5
1.2.2 Hyvinvointialueuudistus ja kunnan muuttuva rooli.....	6
1.2.3 Syntyvyyden lasku.....	6
1.2.4 Väestön ikääntyminen.....	6
1.2.5 Hallitusohjelman sivistyspoliittiset tavoitteet ja avaukset.....	7
1.2.6 Turvallisuus valttina	7
1.2.7 Tavoitteena kasvu ja vakaa kuntatalous.....	7
1.3 KUNTATASON VÄESTÖSUUNNITE 2021-2045	8
1.3.1 Väestönkehitys 1990-2020.....	9
1.3.2 Suunnite vuosille 2021–2045	10
1.3.3 Rakentamistarve-ennuste ja nettomuutto	11
1.3.4 Syntyneiden enemmyys.....	12
1.3.5 Ikäryhmittäinen kehitys.....	13
1.3.6 Alueellinen kehitys	13
1.3.7 Oppilasennusteet.....	14
1.4 ERILLISSELVITYKSET	16
2 LÄHTÖTIEDOT PALVELUIDEN SJOITTUMISELLE	18
2.1 RAKENTAMISEN JA TAAJAMIEN KASVUN SUUNTAUTUMINEN.....	18
2.2 TUUSULAN KUNNAN TALOUS JA PALVELUVERKKO.....	18
2.2.1 Yleistä kuntataloudesta.....	18
2.2.2 Tuusulan kiinteistöomaisuus.....	18
2.2.3 Kunnan investoinnit, velkaantuneisuus ja talouden tasapaino	20
2.2.4 Palveluverkon säästöpotentiaali.....	21
2.2.5 Sivistyksen palveluverkon säästöpotentiaali.....	22
2.2.6 Palveluverkon kustannusvertailu.....	23
3. KUNNAN PALVELUVERKON KEHITTÄMISTARPEET 2018–2028.....	25
2.3 KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMIALUE	25
2.3.1 Lapsi- ja oppilasennusteiden vaikutus palveluverkkoon.....	26

2.3.2	Varhaiskasvatuspalvelut.....	28
2.3.3	Perusopetuspalvelut.....	31
2.3.4	Lukiokoulutus.....	35
2.3.5	Kasvun ja oppimisen tuen yksikkö.....	35
2.3.6	Tuusulan opisto ja kuvataiteen perusopetus.....	36
2.3.7	Museopalvelut.....	36
2.3.8	Kirjastopalvelut.....	38
2.3.9	Vapaa-aikapalvelut.....	40
2.4	SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT.....	44
2.5	HALLINNON TILAT.....	46
2.6	YHTEISÖJEN KÄYTÖSSÄ OLEVAT TILAT - YHTEISKÄYTTÖISET TILAT JA YHTEISÖTILAT.....	47
3	KUNNAN PALVELUVERKON EDELLYTTÄMÄT MERKITTÄVÄT INVESTOINTITARPEET 2019–2026.....	51
3.1	PALVELUVERKON TOTEUTUS.....	51
3.2	PALVELUVERKON MITOITUS JA INVESTOINNIT.....	51
3.3	AIKATAULU PALVELUVERKON PROJEKTEILLE.....	52
3.4	RAKENNUSPROJEKTIT.....	53
3.5	PALVELUVERKON RISKIENHALLINTA.....	58
3.6	PALVELUKIIINTEISTÖJEN LAATUKRITEERIT.....	58
3.7	KUNTALAISLÄHTÖINEN KEHITTÄMINEN JA KEHITTÄMISEN OHJAAMINEN.....	59
3.8	SISÄILMATYÖ.....	61

LIITTEET

- Liite 1. Inspira Oy:n palveluverkkosuunnitelman vertailulaskelmat
- Liite 2. Iloisen oppimisen Tuusula -käsikirja
- Liite 3. Pienten koulujen ennakkovaikutuksen arviointi
- Liite 4. Jokelan alueen ennakkovaikutusten arviointi
- Liite 5. Palveluverkko-ohjelman ohjelmasuunnitelma versio 1.1
- Liite 6. Palveluverkon aikataulu 3.11.2021

1 TAVOITE KUNNAN PALVELUIDEN SIIJOITTUMISELLE

1.1 LÄHTÖKOHDAT

1.1.1 Kuntastrategia

Valtuustokaudella 2017-2021 Tuusula halusi strategiansa mukaisesti:

- edistää tuusulalaisten hyvinvointia, arjen sujuvuutta, elämän vireyttä ja elämänlaadun paranemista (valtuustokauden tavoite 7.)
- olla varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta (valtuustokauden tavoite 8.)
- kehittää Tuusulan liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Tuusulalaiset liikkuvat ja harrastavat enemmän ja monipuolisesti (valtuustokauden tavoite 11.)
- vahvistaa elinvoimaa keskustojen monipuolisia palveluita ja viihtyvyyttä kehittämällä (valtuustokauden tavoite 17.)
- kehittää Tuusulan Urheilukeskusta Helsingin seudun parhaaksi omaehtoisen harrastamisen ja aktiivisen urheilun ympäristöksi ja tapahtumapaikaksi (valtuustokauden tavoite 28.)
- uudistaa ja tehostaa kunnan palveluverkkoa kuntalaislähtöisesti päämääränä modernit, terveet ja turvalliset toimintaympäristöt sekä kohtaamisten mahdollistaminen (valtuustokauden tavoite 29.)
- olla edelläkävijä osallisuuden edistämässä ja yhteisöllisessä toiminnassa uudistaen samalla toimintatapoja. Kehitämme kumppanuuksia ja verkostojohtamista (valtuustokauden tavoite 30.)
- parantaa kunnan tuottavuutta ja talouden tasapainoa (valtuustokauden tavoite 32)

Syksyllä 2021 hyväksytyn valtuustokauden 2021-2025 strategian mukaan Tuusulan visio on "Elämisen taidetta kestävästi kasvavassa Tuusulassa". Visio sitoo Tuusulan uudistetun brändin osaksi strategiaa. Elämisen taiteella tarkoitetaan, että jokaisen tuusulalaisen elämä on arvokasta ja jokaisella on mahdollisuus kasvaa täyteen potentiaaliinsa Tuusulassa – rakentaa Tuusulassa omannäköisensä elämän. Hyviä puitteita elämään tarjoavat esimerkiksi monipuoliset asumisen mahdollisuudet, hyvät kulttuurin ja vapaa-ajan mahdollisuudet sekä laadukas varhaiskasvatus ja opetus. Tuusulalla on mahdollisuudet hyvään ja kestäväan kasvuun, mutta sen edellytyksenä on vahva kuntatalous. Strategiassa sovittu yhteinen toimintatapa on "Me teemme yhdessä uutta". Se korostaa sekä yhdessä tekemisen tärkeyttä, että palveluita kehittämistä kuntalaislähtöisesti.

Tuusulan visiota toteuttaa kolme strategista päämäärää:

- Tuusulassa on mahdollisuuksia kasvaa ja menestyä.
- Tuusulassa on hyvä elää.

- Tuusula kehittyy kestävästi.

Mahdollisuuksia kasvaa ja menestyä -päämäärää toteuttamaan on asetettu viisi valtuustokauden tavoitetta veto- ja pitovoiman, asumisen ja elinympäristön, yritysten ja työpaikkojen sekä vapaa-ajan, harrastamisen ja kulttuurin näkökulmista. Niistä kolmella on vahva yhdyspinta palveluverkon uudistamiseen:

1. Tarjoamme laadukkaat ja saavutettavat palvelut uudistuvassa ympäristössä
2. Luomme tiiviimpiä keskusta-alueita, jotka mahdollistavat monipuolisemmat palvelut
5. Tarjoamme upeat ja uudistuvat mahdollisuudet kulttuuriin, vapaa-aikaan ja harrastamiseen

Tuusulassa on hyvä elää -päämäärää toteuttamaan on asetettu viisi valtuustokauden tavoitetta hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden, oppimisen ja osaamisen sekä turvallisuuden näkökulmista. Päämäärä korostaa laadukkaiden palveluiden ja osallisuuden merkitystä ihmisten hyvinvoinnin luomisessa. Tuusula uudistaa palveluverkkoaan rakentamalla uusia päiväkotia ja kouluja, jotka tarjoavat myös kuntalaisille yhteisiä olohuoneita ja yhdessä tekemisen paikkoja. Osallisuus, vaikuttaminen ja yhdessä tekeminen voivat tuoda lisää hyvinvointia kaikille. Palveluverkon uudistaminen toteuttaa vahvasti kaikkia päämäärän tavoitteita:

6. Kehitämme hyvinvoinnin edellytyksiä ja mahdollisuuksia. Ehkäisemme pahoinvointia, eriytymistä ja yksinäisyyttä.
7. Vahvistamme kunnan, asukkaiden ja yhteisöjen yhteistyötä ja kumppanuutta
8. Olemme osallisuuden edelläkävijä ja jatkamme demokratian eri muotojen ja osallistumisen tapojen kehittämistä
9. Olemme kasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta vahvistaen yhdenvertaisuutta ja elinikäistä oppimista
10. Varmistamme arjen ja lähiympäristön turvallisuuden

Tuusula kehittyy kestävästi -päämäärää toteuttamaan on asetettu neljä tavoitetta kestävyys- ja ilmastotekojen, luonnon monimuotoisuuden, liikkumisen ja talouden näkökulmista. Päämäärä tuo esiin kunnan kestävyys- ja ilmastoteot, työn luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen ja esimerkiksi maankäytön ja liikkumisen merkityksen ilmaston kannalta kestävässä elämässä. Kestävä kuntatalous sisältyy tämän päämäärän alle ja toteutamme kasvun ja talouden hallintaohjelmaa. Kahdella päämäärän tavoitteista on vahva kytkös palveluverkkoon:

11. Rakennamme kestävää tulevaisuutta ja edistämme ilmastotekoja kaikessa toiminnassa
14. Kasvamme taloudellisesti kestävästi rakenteita ja toimintatapoja uudistaen

1.1.2 Kunnan palveluverkon kehittäminen

Kunnan palveluverkon keskeisen rungon muodostaa varhaiskasvatuksen ja koulujen palveluverkko. Varhaiskasvatuksen suunnitelmien ja perusopetuksen opetussuunnitelmien asettamat vaateet puoltavat palveluverkon kehittämistä. Osa kouluista ei myöskään enää sijaitse tarkoituksenmukaisissa paikoissa asutuksen sijoittumiseen nähden ja niiden tilaratkaisut ovat opetuksen näkökulmastakatsottuina vanhentuneet.

Sosiaali- ja terveystaloutta tuotetaan vuodesta 2023 alkaen hyvinvointialueiden toimesta. Keusote-kunnat muodostavat Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen. Hyvinvointialueiden käyttöönoton valmistelu käynnistyi syksyllä 2021 ja valmistelu jatkuu vuoteen 2022. Tavoitteena on osana valmistelua laatia investointiohjelma, jossa ratkaistaan Etelä-Tuusulan sote-aseman

tulevaisuus yhteistyössä sote-toimijoiden kanssa. Tuusulan kunnan tavoitteena on saada päätökset Hyrylän sote-aseman uudisrakentamisesta ja hypa-korttelista, lähivastaanottopisteistä ja täyden palvelun perhekeskuksesta.

Tulevaisuuden Tuusulassa koko kunta muodostaa oppimisympäristön. Taajamien sydämissä sijaitsevat monikäyttöiset oppimisympäristöt, jotka tarjoavat oppimis- ja toimintaympäristöjä kaiken ikäisille asukkaille. Oppimistilat mahdollistavat uudenlaisen toisiinsa integroitujen palveluiden toteuttamisen. Kunnan erityisen voimavaran muodostaa sen arvokas kulttuuri- ja luontoympäristö, joka tarjoaa lähtökohdan monimuotoiselle oppimiselle ja uusien oppimisen toimintamallien kehittämiseksi (Iloisen oppimisen Tuusula -käsikirja).

Tuusula haluaa strategiansa mukaisesti tukea yhdistysten, seurojen ja asukkaiden omaehtoista toimintaa eri tavoin, ja tilat ovat yksi tuen muoto. Kunnan tavoitteena on, että käytössä oleva palveluverkko on asukkaiden ja yhdistysten hyödynnettävissä mahdollisimman laajasti ja että tilojen käyttöaste nousee.

1.1.3 Varhaiskasvatuksen ja koulujen palveluverkon nykytila

Tilakonsultit Oy:n tekemän varhaiskasvatuksen ja koulujen palveluverkkoselvityksen (7.2.2018) johtopäätösten mukaan Tuusulan kunnan nykyinen palveluverkko on vanhentunut teknisesti, toiminnallisesti ja suhteessa kunnan väestörakenteeseen. Palvelukapasiteettia on liikaa pienissä kouluissa, jotka eivät kykene tarjoamaan uudistetun opetussuunnitelman mukaisia tiloja. Taajamien koulut ovat täynnä ja niihin kohdistuu laajentamistarvetta. Vanhentuneen kouluverkon uudistaminen on järkevää palvelun laadun, koulujen sisältämien riskirakenteiden ja talouden kannalta. Tilakonsultit esittivät kolme vaihtoehtoista mallia palveluverkon kehittämiseksi. Kaikki vaihtoehtoiset mallit osoittautuivat nykyistä palveluverkkoa edullisimmiksi.

Tuusulan kunta on laatinut yhdessä Inspira Oy:n kanssa laskentamallin kunnan sivistyksen palveluverkkosuunnitelman kehittämisen taloudellisten vaikutusten tunnistamiseksi ja arvioimiseksi. Palveluverkkosuunnitelman mukaan uudistettavan kouluverkon vaikutus kunnan vuositulokseen on laskelmien mukaan noin 3 milj. euroa positiivinen vanhan rakenteen pohjalta kehitettävään verkkoon verrattuna.

1.2 MUUTOSVOIMAT

1.2.1 Palveluiden ja kuntalaisvaatimusten muutos

Julkisten palveluiden rooli ja vaatimukset sille ovat vahvassa muutoksessa. Kunta-alalla on meneillään ennennäkemätön muutos palvelurakenteissa ja palvelujen sisällöissä. Tämä tarkoittaa mm. palveluiden tuottamisen siirtymistä mm. valtion, erilaisten yhteistyöorganisaatioiden ja hyvinvointialueiden hoidettaviksi. Samaan aikaan asiakas- ja kuntalaisvaatimukset palveluiden sisältöön ja vuorovaikutukseen vahvistuvat. Teknologian kehitys tarkoittaa palveluiden tuottamisessa merkittäviä muutoksia.

Tuusulan kunnan sosiaali- ja terveystalvet ovat osa Keski-Uudenmaan sotea. Yhdessä Keski-Uudenmaan kuntien kanssa on varmistettava toimivat yhdyspinnat kunnan ja sosiaali- ja terveystalvetuiden välille. Näemme tärkeänä, että Tuusulassa keskitytään kuntana lapsiystävällisyyteen, jonka tulee näkyä toimivina lapsiperheiden palveluina ja mahdollistaa sen, että Tuusula nähdään lapsiperheitä tukevana kuntana. Uudenlaisia toimintamuotoja voidaan mahdollistaa paremmin uusissa toimintaympäristöissä.

1.2.2 Hyvinvointialueuudistus ja kunnan muuttuva rooli

Vireillä oleva hyvinvointialueuudistus vaikuttaa toteutuessaan Tuusulan palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuisiin. Kunnan rooli tulee muuttumaan enemmän edunvalvontaan, asukkaiden hyvinvoinnin edellytysten luomiseen, kasvatusta- ja sivistystehtävään sekä elinvoiman ja yhteisöjen vahvistamiseen. Samaan aikaan kuntalaisvaatimukset sekä palvelujen sisällön, että asukasyhteistyön osalta vahvistuvat. Kuntalaiset haluavat olla mukana kiinteämmin palveluiden kehittämisessä ja niihin vaikuttamassa.

1.2.3 Syntyvyyden lasku

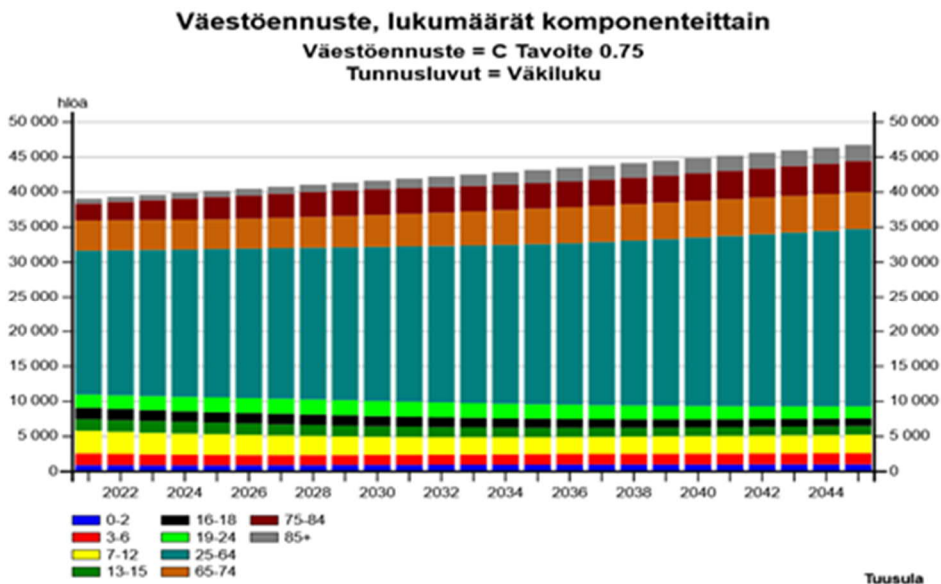
Tilastokeskuksen väestönmuutostietojen mukaan syntyvyyden yhdeksän vuotta jatkunut lasku pysähtyi vuonna 2020. Lapsia syntyi yhteensä 46 463, mikä on 850 lasta enemmän kuin edellisvuonna. Vielä vuonna 2019 syntyneiden määrä väheni 1 964 lapsella edeltävästä vuodesta. Vuoden 2020 syntyvyyden mukaan nainen synnyttäisi keskimäärin 1,37 lasta, vuoden 2019 syntyvyyden mukaan 1,35 lasta. Tuusulan väestösuunnitteissa on käytetty hedelmällisyyslukua 1,4.

Syntyvyyden lasku heijastuu myös Tuusulan oppilasmääriin. Peruskoulun oppilasmäärät laskevat vuoteen 2030 asti, jonka jälkeen lasku tasaantuu. Lasku on suurinta haja-asutusalueilla ja kasvu keskittyy kuntakeskuksiin. Varhaiskasvatuksessa lasten osallistumisaste palveluiden käyttäjinä kasvaa koko ajan. Vaikka lapsia on kokonaismäärältään vähemmän kuin ennen, voi palveluissa olla lapsia enemmän tai saman verran kuin aiemminkin. Väestöennusteet sekä lapsi- ja oppilasmäärien ennusteet ovat keskiössä toimintaa suunniteltaessa ja kehitettäessä.

1.2.4 Väestön ikääntyminen

Väestön ikääntyminen on haaste niin kansallisesti kuin myös Tuusulassa, mikä johtaa väistämättä palvelutarpeen kasvuun ikääntyneiden asumis- ja terveystarpeissa. Palvelutarpeen kasvun vuoksi on tärkeää ohjata Keski-Uudenmaan sote-palveluiden ja kiinteistöjen palveluverkkotyötä niin, että kustannusten kasvua saadaan hillittyä. Väestön ikääntyessä lisääntyy myös tarve kunnan, 3. ja 4. sektorin mahdollistamalle ennaltaehkäisevälle palvelulle ja yhteisölliselle toiminnalle, joka tarvitsee nykyistä enemmän tiloja erilaisille kokoontumisille.

Kuvio 1. Väestösunnite ikäryhmittäin Tavoite-ennusteessa (C 0,75%) vuosina 2021-2045

1.2.5 Hallitusohjelman sivistyspoliittiset tavoitteet ja avaukset

Nykyinen hallitusohjelma sisältää paljon sivistyspoliittisia tavoitteita ja uusia avauksia, joita ovat mm. esiopetuksen kaksivuotisuus, varhaiskasvatuksen 1/7 mitoitus, oppivelvollisuuden korottaminen 18 ikävuoteen, oppilaan ohjauksen ja oppilashuollon palveluiden kehittäminen sekä erityisen tuen kehittäminen ja resursointi. Varhaiskasvatuksen mitoituksen muutos astui voimaan 1.8.2020 ja oppivelvollisuuden laajentaminen astui voimaan 1.8.2021. Valmisteilla oleva perhevapaaudistus tulee luultavasti vaikuttamaan varhaiskasvatuspalveluiden käyttöä lisäävästi.

Hallitusohjelman tavoitteet tarkoittavat muutoksia Tuusulan sivistyksen tarjoamiin palveluihin ja esimerkiksi varhaiskasvatuksen maksutuottoihin. Palveluverkon osalta on huomioitava, jos ryhmäkokoihin tulee muutoksia.

1.2.6 Turvallisuus valttina

Turvallisuus on tekijä, jota tutkimusten mukaan arvostetaan jatkossa nykyistäkin enemmän. Kunnan rooli yhteisöllisyyden edellytysten luojana voi osaltaan edistää turvallisuuden tunnetta ja konkreettista turvallisuutta. Erilaiset monimuotoiset kohtaamispaikatedistävät osaltaan turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

1.2.7 Tavoitteena kasvu ja vakaa kuntatalous

Tuusulan kunta hakee tasaisen vahvaa väestönkasvua. Palveluverkon on kehityttävä luomaan edellytyksiä kunnan kasvulle, ja keskeisenä vetovoimakeinoina ovat terveelliset ja modernit tilat. Toisaalta palveluverkon on kehityttävä vastaamaan kasvavien alueiden palvelukysyntään.

Kuntien taloudenhoidon reunaehtona tulee olemaan tiukkeneva kuntatalous, jota tukemaan tarvitaan tehokasta tilankäyttöä, palveluverkon kokonaisuoptimointia ja taloudellista

kiinteistöhoitoa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelutarpeen kasvu ja hyvinvointialueuudistus tarkoittavat kuntapalveluissa vähäistä talouden liikkumavaraa.

1.3 KUNTATASON VÄESTÖSUUNNITE 2021-2045

Väestöennusteet, kuten Tilastokeskuksen syksyllä 2019 ja syksyllä 2021 julkaisemat väestöennusteet, ovat väestönkehitykseen vaikuttavien tekijöiden menneeseen kehitykseen perustuvia laskelmia, joihin ei sisälly kuntien suunnittelemaa väestönkehitystä tai aluepoliittista tahdonilmaisua.

Väestösuunnitteet puolestaan ovat kunnan päätöksiin, suunnitelmiin ja valintoihin perustuvia väestönkehityksen suunnitelmia. Laskelmia kunnan tulevasta väestönkehityksestä tarvitaan, jotta palvelutuotannon, investointien ja verotulojen osalta voidaan varautua tulevaan.

Tuusulan kunnan väestönkehityksestä on laadittu väestösuunnite vuosille 2021–2045. Tuusulan väestösuunnite laaditaan sekä koko kunnan tasolla, että tarkentuen kunnan eri alueille. Suunnitteessa tarkastellaan myös ikäryhmäkohtaista väestönkehitystä.

Vuosittaisessa väestösuunnitetarkastelussa kunnalle on laadittu neljä vaihtoehtoista väestösuunnitetta. Trendiennusteen kasvu perustuu aiempien vuosien kehitykseen ja se ei huomioi kunnan tulevaisuuden suunnitelmia. Tavoite-ennusteissa huomioidaan kunnan tahtotila kasvaa uusien asuinalueiden siivittämänä.

Hedelmällisyyskertoimissa on painotettu kolmea viimeistä vuotta, jolloin hedelmällisyys on ollut selvästi aiempaa alhaisemmalla tasolla. Tuusulan suunnitteessa on käytetty hedelmällisyyskerrointa 1,4.

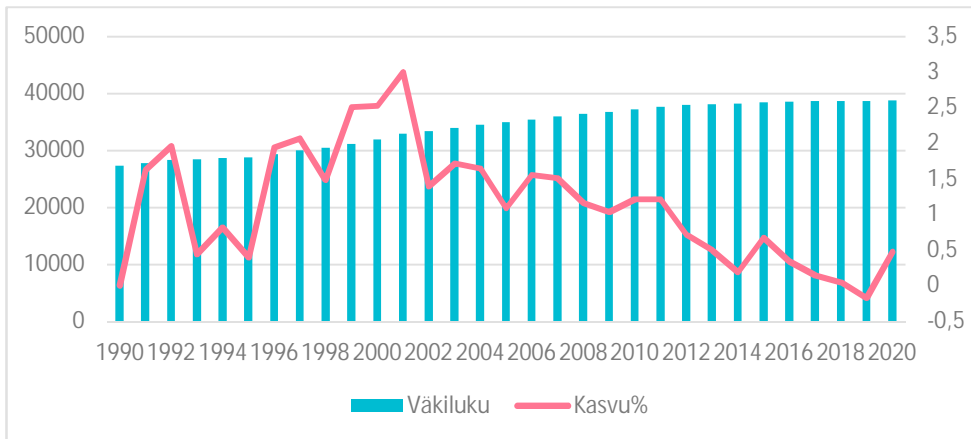
Osa-alueittaisten suunnitteiden lähtökohtana on alueella laskentavuoden alussa asuva väki, jonka kehitystä tutkitaan kohortti-komponenttimenetelmän avulla. Väkiluvun ennustettu kokonaiskasvu jakautuu kunnan eri osa-alueille sekä aiempien vuosien osoittamaan trendiin pohjautuen, että kunnan oman rakentamisennusteen osoittamien rakentamisen painopisteiden mukaisesti.

Väestösuunnitteen suurin väestönkasvu osuu niille alueille, joissa rakentaminen on kunnan rakentamisennusteen mukaan kiivainta. Rakentamisennusteessa ei osoiteta uutta rakentamista haja-asutusalueille. Tästä syystä haja-asutusalueiden väestön ei ennusteta kasvavan ja tämä on huomioitava osa-alueittaisia ja palveluverkkoa koskevia suunnitteita tarkasteltaessa. Todellisuudessa väestömäärä saattaa kuitenkin kasvaa.

Väestösuunnitteita ja -ennusteita tarkasteltaessa on tärkeää tuntee väestönkasvun mennyt kehitys.

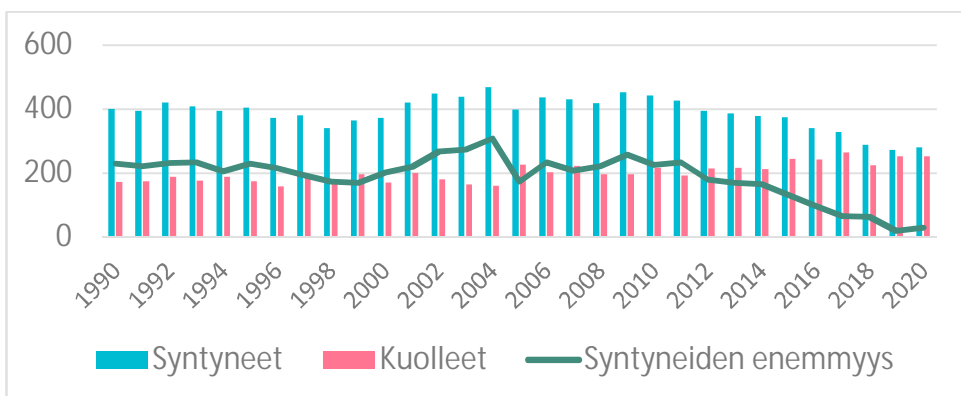
1.3.1 Väestönkehitys 1990-2020

Tuusulan asukasluku oli vuoden 2020 päättyessä 38 783. Kasvua edellisvuoteen oli 0,5%.

Kuvio 2. Tuusulan väkiluvun ja väestön kasvuprosentin kehitys 1990-2020.

Luonnollinen väestönlisäys (syntyneet - kuolleet) lisäsi Tuusulan väestöä voimakkaasti vuosien 2000-2009 aikana, mutta 2010-luvulla luonnollinen väestönlisäys väheni syntyvyyden laskun takia. Vuosien 2010-2020 aikana Tuusulan syntyneiden enemmisyys oli 1 379 henkilöä. Vuonna 2012 alkanut syntyvyyden lasku taittui vuonna 2020. Tuusulassa syntyi 280 lasta, mikä oli 9 lasta enemmän kuin edellisenä vuonna. Lapsia on syntynyt 2000-luvulla vuodessa keskimäärin noin 400, enimmillään 467 lasta vuonna 2004. Kuolleiden määrä 251 oli 1 henkeä vähemmän kuin edellisenä vuonna. 2000-luvun keskiarvo on ollut noin 200 kuollutta vuodessa. Syntyneiden enemmisyys kääntyi hienoiseen kasvuun vuodesta 2011 jatkuneen laskusuunnan jälkeen.

Kuvio 3. Syntyneet, kuolleet ja syntyneiden enemmisyys vuosina 1990-2020.

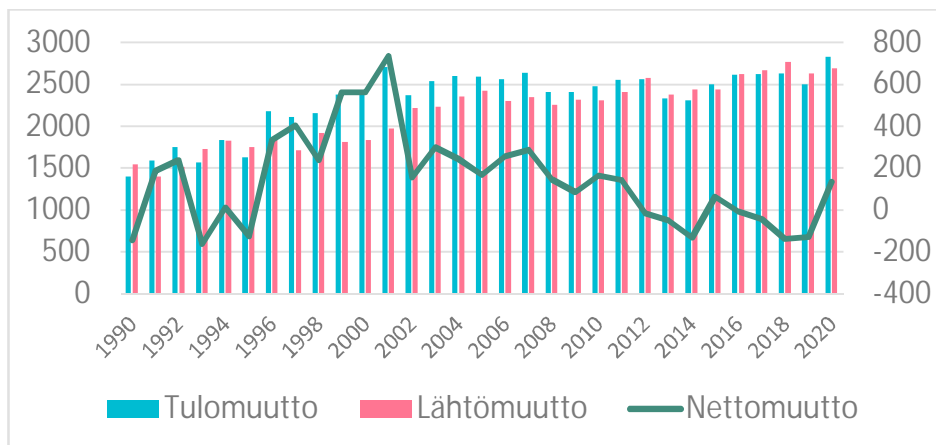
Vuonna 2020 Tuusulaan muutti 2823 henkeä ja täältä muutti pois 2690 henkeä kuntien välisen nettomuuton kääntyessä positiiviseksi. Tuusulan muuttovoitot kasvoivat merkittävästi (133 henkeä) vuonna 2020. Tuusulan muuttovetovoima on vahvistunut korona-pandemian aikana suhteessa pääkaupunkiseutuun.

Tuusula on saanut erittäin suuria muuttovoittoja Vantaalta. Tuusula saa merkittäviä muuttovoittoja myös Helsingistä ja Espoosta, joista saadut muuttovoitot kasvoivat vuosien 2020 ja 2021 aikana. Tuusula kärsii muuttotappioita Järvenpäälle, Hyvinkäälle ja

korkeakoulukaupungeille.

Tuusula on kärsinyt suuria muuttotappioita nuorten 15-24-vuotiaiden ikäryhmässä vuosina 2015-2020. Vuonna 2020 muuttotappiot jäivät 2010-luvun vuotuista tasoa alhaisemmaksi. Tuusula saa suuria muuttovoittoja 25-44-vuotiaista ja lapsista. Tuusulan muuttovoitot 25-44-vuotiaiden ikäryhmästä alenivat merkittävästi 2010-luvulla, mutta vuonna 2020 muuttovoitot ovat lähes samalla tasolla kuin 2000-luvun alussa. Tuusula kärsii kohtuullisia muuttotappioita yli 45-vuotiaiden ikäryhmissä. Muuttotappiot yli 45-vuotiaiden ikäryhmässä kasvoivat 2010-luvulla ja edelleen vuonna 2020.

Tuusulan muuttoliikkeen tasapaino on perustunut vuosina 2015-2020 vieraskielisiin muuttajiin. Tuusula kärsi kotimaisissa kieliryhmissä 816 henkilöä muuttotappiota vuosien 2010-2020 aikana. Tuusula kärsi myös vuonna 2020 muuttotappioita kotimaisissa kieliryhmissä, mutta muuttotappiot olivat aiempia vuosia merkittävästi vähäisemmät. Tuusula sai vieraskielisestä väestöstä maan sisältä muuttovoittoa 801 henkilöä vuosina 2010-2020. Muuttovoitot olivat suuria etenkin vuosina 2016-2019. Tuusulan vieraskielisen väestön kasvu perustui etenkin viron ja venäjän kielisten määrän kasvuun.

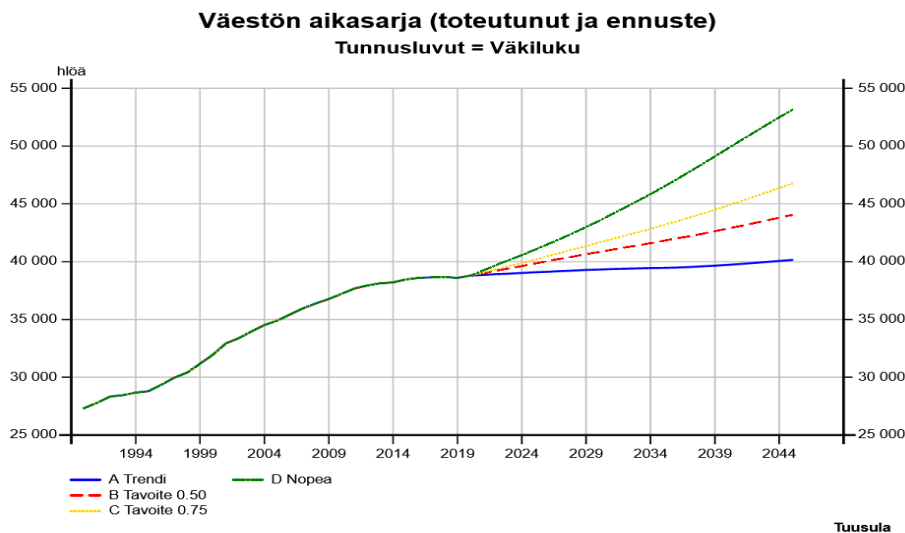

Kuvio 4. Maan sisäinen tulomuutto, lähtömuutto ja nettomuutto vuosina 1990-2020

1.3.2 Suunnite vuosille 2021–2045

Tuusulan talousarvio vuodelle 2022 on laadittu Tuusulan 0,75% kasvun tavoite-ennusteeseen pohjautuen. Edellisten vuosien väestöennusteet laadittiin trendiennusteeseen pohjautuen (0,1% kasvu).

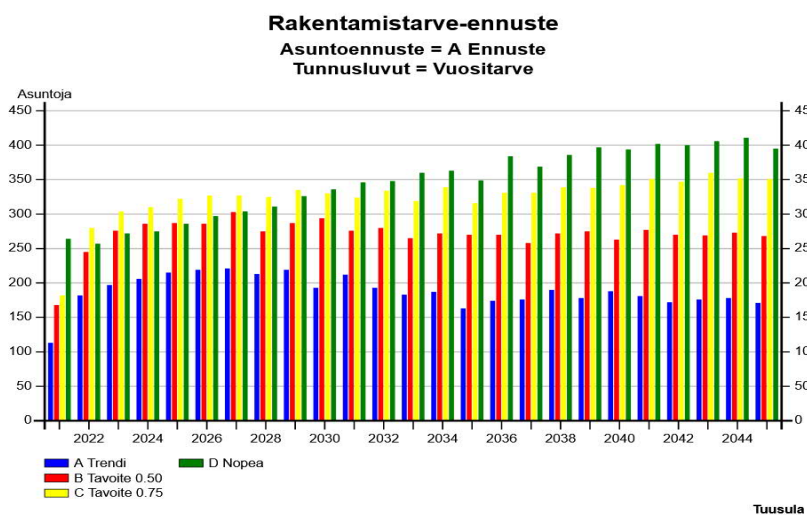
Vuonna 2045 Tuusulassa asuu suunnitteen C (0,75% kasvu) mukaan 46763 asukasta. Trendiennusteen (A) toteutuessa asukasluku olisi 40151. Nopean kasvun ennusteen (D) toteutuessa Tuusulassa asuisi 53121 asukasta.

Kuvio 5. Väkiluvun aikasarja vuodesta 1990 vuoteen 2020 sekä ennuste 2021-2045 Trendiennusteessa (A 0,1%), Tavoite-ennusteissa (B 0,5% ja C 0,75%) sekä Nopean kasvun ennusteessa (D 1%)

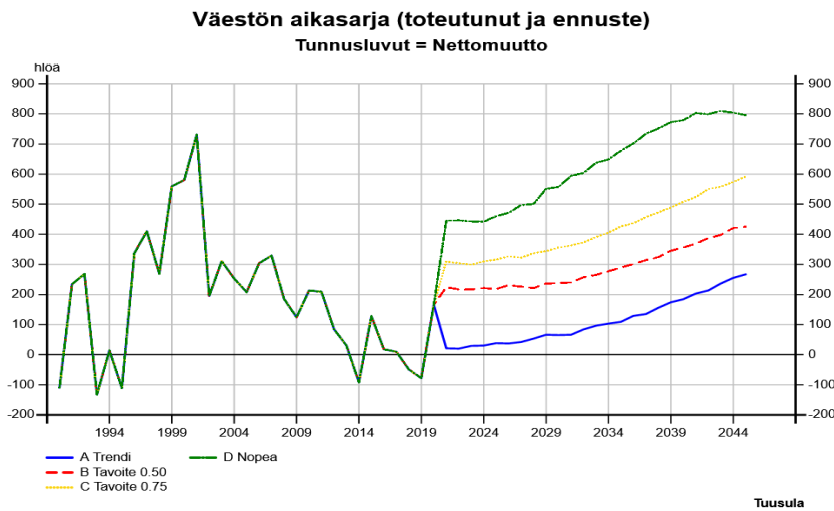
1.3.3 Rakentamistarve-ennuste ja nettomuutto

Rakentamistarve-ennuste näyttää minkä verran kunnassa tulisi rakentaa, jotta ennusteiden mukainen väestönkasvu mahdollistuisi. Syntyvyyslukujen laskiessa ja kuolleisuuslukujen noustessa, sekä valtakunnallisesti että Tuusulassa, on haluttuun väestönkasvuun päästäkseen saatava yhä enemmän muuttovoittoa. Muuttovoitto edellyttää uudisasuntotuotantoa. Asuntojen rakentamistarvetta nostaa myös se, että perheet pienenevät ja yksinasuminen lisääntyy. Tuusulan on jatkossa rakennettava yhä voimakkaammin, jotta saavutamme toivotun väestönkasvun tason.

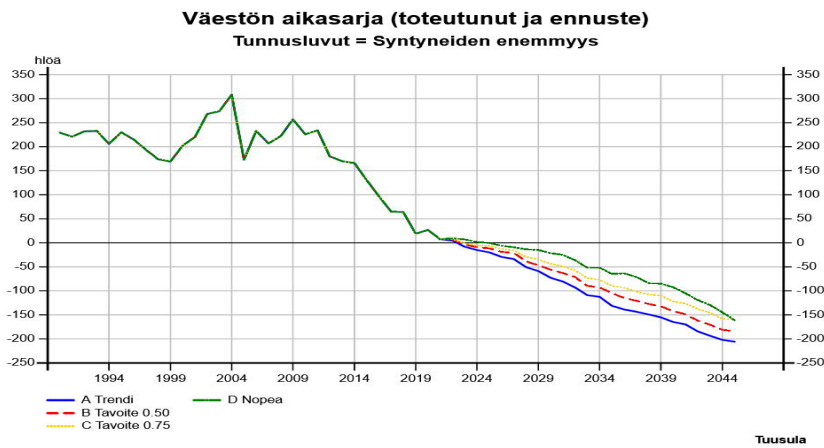
Kuvio 6. Tuusulan rakentamistarve-ennuste Trendi-, Tavoite- ja Nopean kasvun ennusteissa.

Tavoite-ennusteen (C 0,75%) mukaisen kasvun saavuttaminen edellyttää, että Tuusulaan rakennetaan 170-350 asuntoa vuosittain 2021-2045. Nopean kasvun (D 1,0 %) ennusteen saavuttaminen edellyttäisi vielä suurempaa asuntotuotantoa.

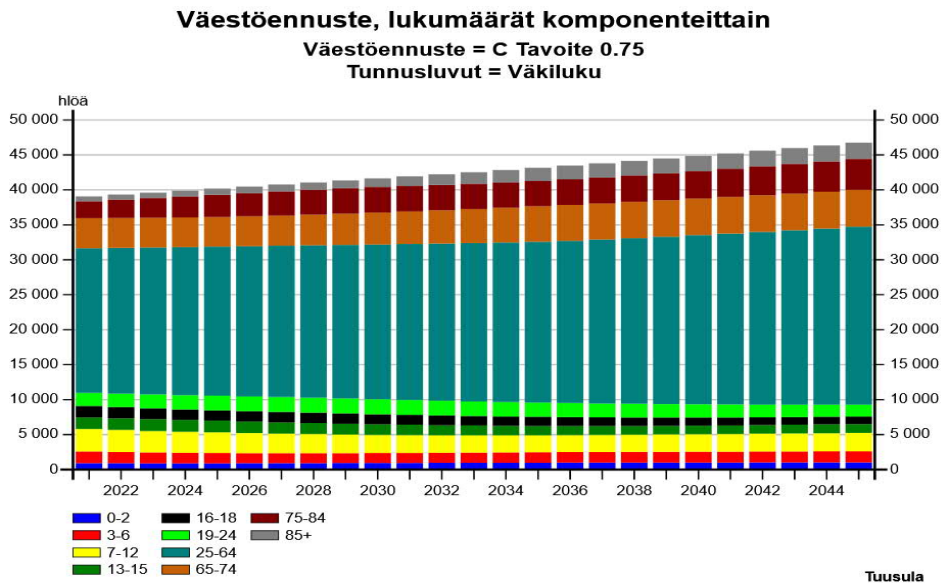
Kuvio 7. Tuusulan nettomuuton aikasarja vuodesta 1991 vuoteen 2020 sekä nettomuuton ennuste Trendi- (A), Tavoite- (B ja C) ja Nopean kasvun (D) ennusteissa 2021 – 2045.

1.3.4 Syntyneiden enemmitys

Kuvio 8. Syntyneiden enemmyyden aikasarja vuodesta 1990 vuoteen 2020 Syntyneiden enemmitys Trendi- (A), Tavoite- (B ja C) ja Nopean kasvun (D) ennusteissa 2021 - 2045.

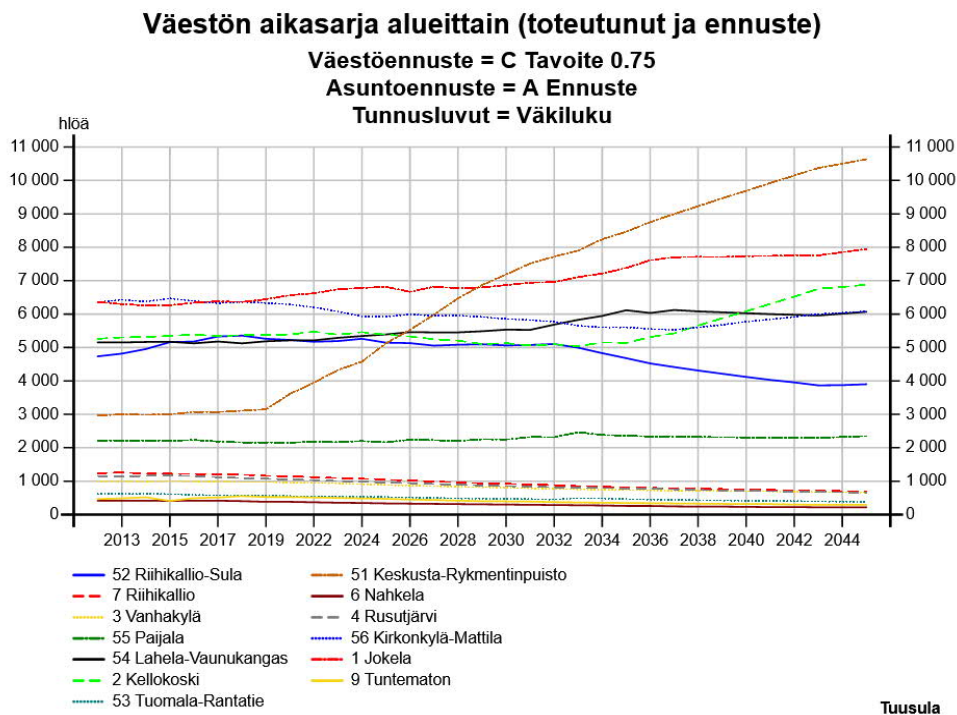
1.3.5 Ikäryhmittäinen kehitys

Kuvio 9. Tuusulan väestömäärän kehittyminen ikäryhmittäin 2021-2045 Tavoite-ennusteessa 0,75% kasvu (C).

1.3.6 Alueellinen kehitys

Osa-alueittaiset ennusteet kuvaavat miten väestömäärät kasvavat Tuusulan suunnittelualueilla.

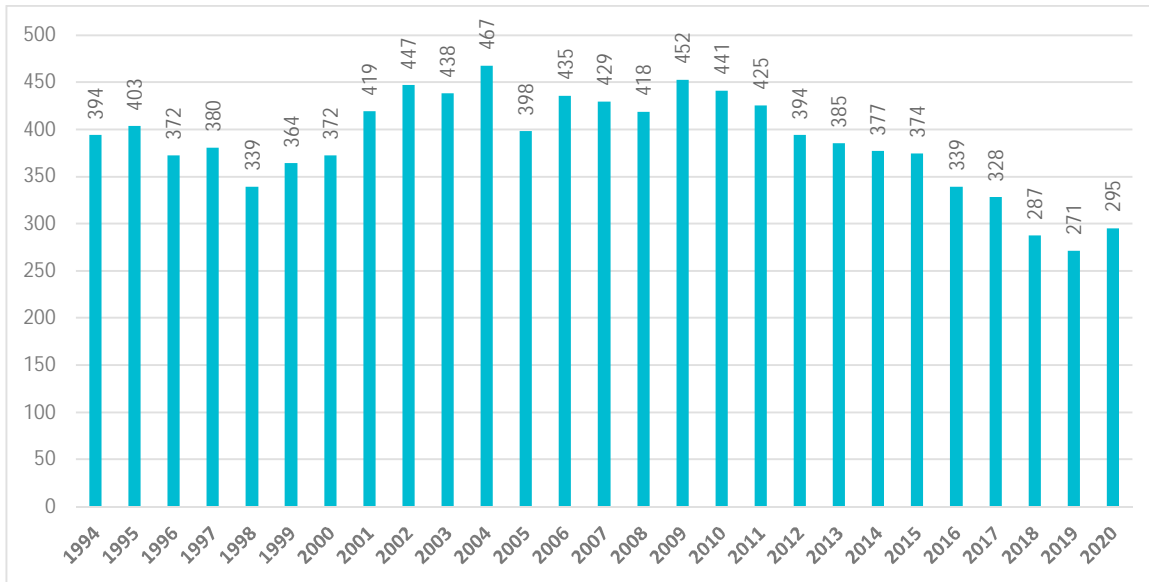

Kuvio 10. Väestön aikasarja 2012-2045 kunnan suunnittelualueilla Tavoite-ennusteessa (C), (7=Ruotsinkylä)

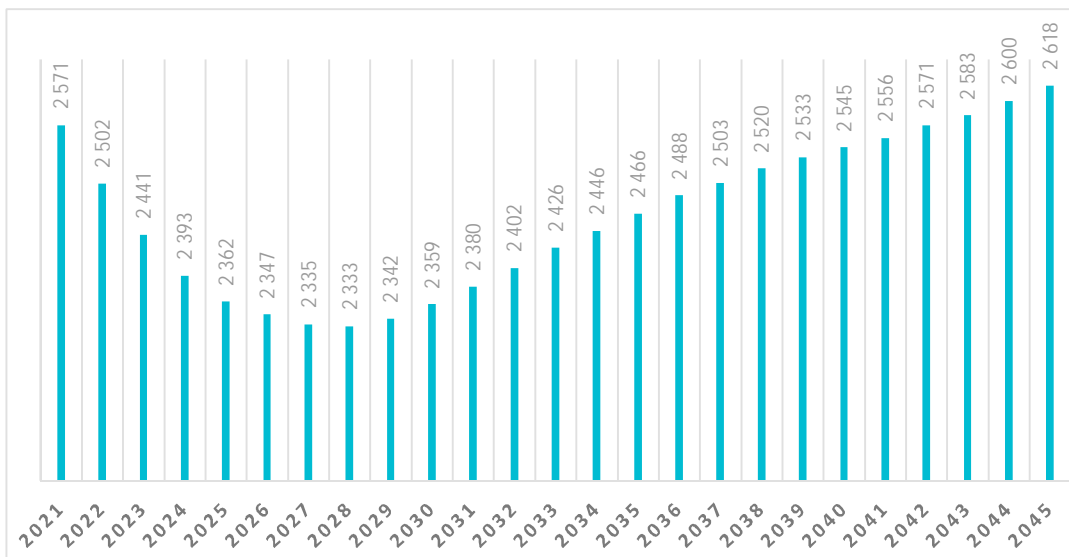
Kun katsotaan väkiluvun kehittymistä Tuusulan eri suunnittelualueilla, suurin kasvu keskittyy Keskusta-Rykmentinpuiston ja Jokelan alueille. Myös Lahela-Vaunukankaan ja Kellokosken alueilla ennakoitua vahvaa kasvua. Kirkonkylä-Mattilan väestömäärän ennakoitua vähenevän 2030 luvusta lähtien. Muilla alueilla muutokset ovat maltillisia.

1.3.7 Oppilasennusteet

Lapsi- ja oppilasennuste on tehty C-trendiennusteen mukaan (0,75% kasvu) koko kunnan lukujen osalta. Uuden palveluverkon 2030 tarkastelu on tehty perusopetuksen osalta oppilaitoksittain (luvussa 3.1.1). Kellokosken alueen ennusteeseen tulee vielä lisäksi 150 mäntsäläläistä oppilasta.

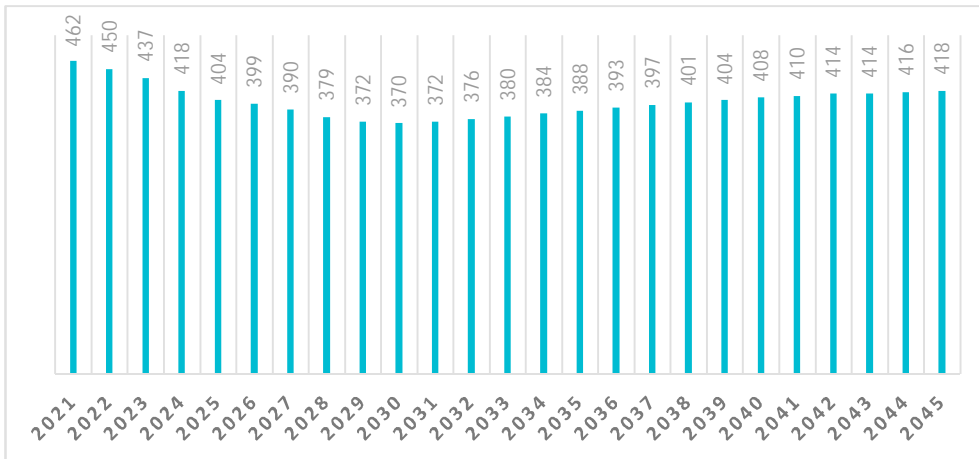

Kuvio 11. Syntyneet 1994-2020

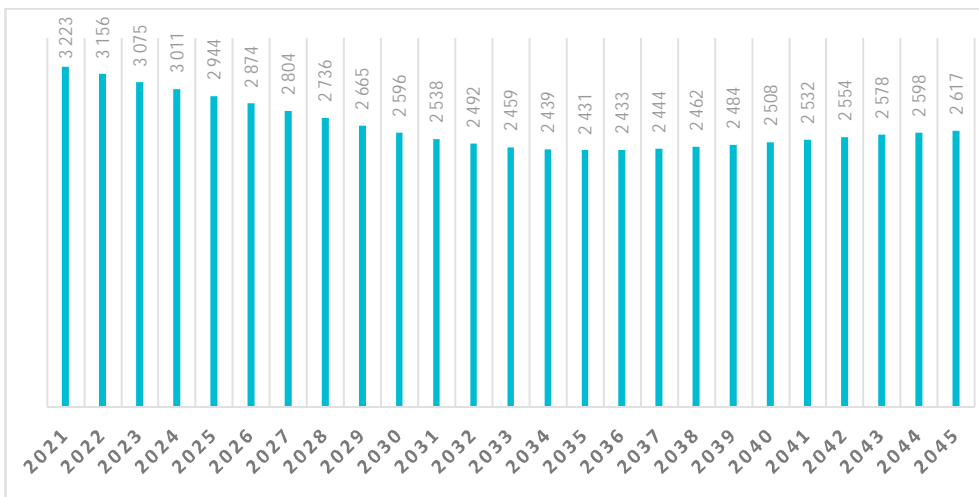

Kuvio 12. 0-6 vuotiaiden lasten määrän kehitys 2021-2045

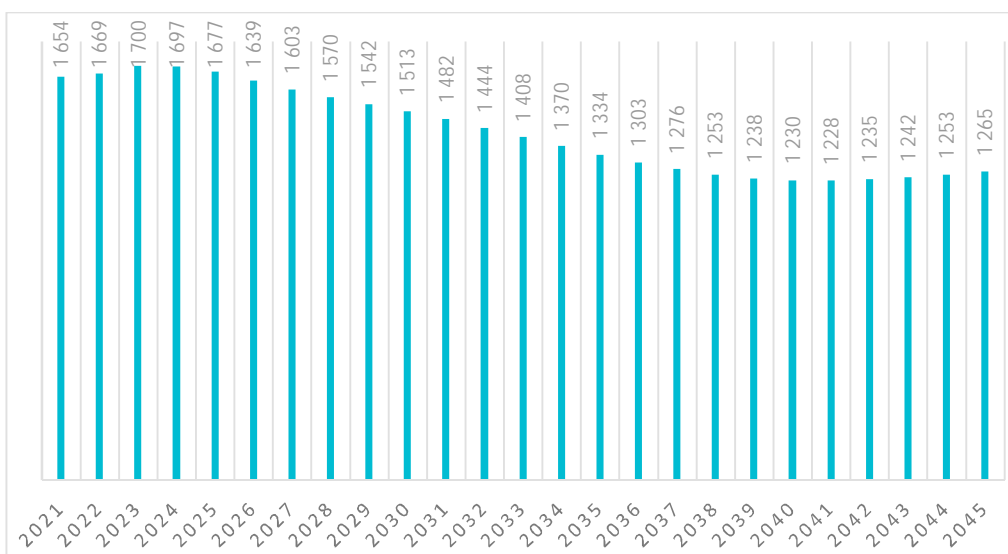

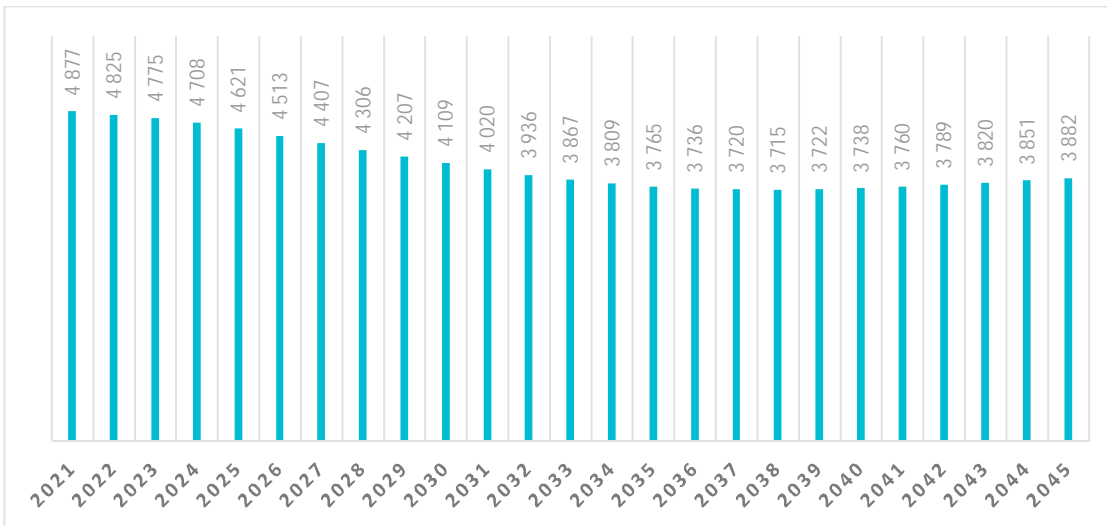
Kuvio 13. Koulutulokkaiden määrän kehitys 2021-2045

Kuvio 14. Alakoululaisten määrän kehitys 2021-2045

Kuvio 15. Yläkoululaisten määrän kehitys 2021-2045

Kuvio 16. Perusopetuksen oppilaiden määrän kehitys kokonaisuutena 2021-2045

1.4 ERILLISSELVITYKSET

- Tilakeskus on laatinut (2017) yhteistyössä Trelum Consulting Oy:n kanssakunnan omistamaa rakennuskantaa koskevan korjausvelkaan ja tekniseen kuntoon pohjautuvan alustavan salkutuksen
- Etelä-Tuusulan Varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitys 2018 (Tilakeskus ja Kasvatus- ja sivistystoimi 2018)
- Tilakonsultit Oy Tuusulan kunnan palveluverkkoselvitys 2016–2040
- Granlund Oy, Tuusulan palveluverkkosuunnitelma 2013–2025
- Kustannuslaskelmat 2019 (Kasvun ja talouden hallintaohjelma)
- Monio, lukio ja kulttuuritalo, hyväksytty hankesuunnitelma 2017, valittu ja hyväksytty arkkitehtikilpailun voittajasuunnitelma 2018
- Päiväkoti Martta Wendelin – hankesuunnitelma 2019
- Kirkonkylän kampus - hankesuunnitelma 2019
- Riihikallion koulun strategisen selvitys 2019
- Halosenniemen kehittämissuunnitelma 2018
- Urheilukeskuksen selvitys, monitoimihallit (FCG) 2019
- Ylikunnalliset reitit (Sweco) 2021
- Opetussuunnitelman perusteet 2016, Tuusulan kunnan opetussuunnitelma
- Tuusulan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2019
- Sivistyksen toimialueen kehittämissuunnitelmat 2018

- Tuusulan kuntastrategia ja pormestariohjelma 2018–2022
- Iloisen oppimisen Tuusula - käsikirja 10/2019
- Hyvinvointikertomus 2017-2018 ja –suunnitelma 2020-2021
- Osallisuusmalli 2017
- Vajaakäyttöisten kiinteistöjen kehittäminen ja myynti 2020
- Jokelan koulukeskuksen strateginen kehittämisselvitys ja hiilijalanjälkilaskelma 2020
- Hankesuunnitelmat, Riihikallion monitoimikampus 2020, Rykmentinpuiston monitoimikampus 2020
- Ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen kehittämisen ennakkovaikutusten arviointi 2020
- Pienten koulujen laaja ennakkovaikutusten arviointi 20.10.2020
- Päiväkoti Martta Wendelin rakennuttamispäätös 2020
- Monion rakennuslupa-aineisto 2020
- Urheilukeskuksen hallien hankesuunnitelmat ja piirustukset 2020
- Jokelan alueen Palveluverkon ennakkovaikutusten arviointi 2021
- Kirkonkylän kampuksen rakennuslupa-aineisto 2021
- Monion rakennuttamispäätös 2021
- Riihikallion monitoimikampuksen rakennuslupa-aineisto 2021
- Inspira Oy, Tuusulan palveluverkon kustannusvertailu 2021

2 LÄHTÖTIEDOT PALVELUIDEN SIIJOITTUMISELLE

2.1 RAKENTAMISEN JA TAAJAMIEN KASVUN SUUNTAUTUMINEN

Valmisteilla oleva yleiskaava 2040 ohjaa kaavoitussuunnitelman laadintaa ja maanhankintaa. Tuusulan kunnan uudesta asuntokaavoituksesta vähintään 90 % toteutetaan MAL 2019 – suunnitelmassa esitetyille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille, eli hyvien joukkoliikenne yhteyksien alueille. Kaavoitamme ja ohjaamme asuntorakentamista siten, että voimme toteuttaa monimuotoisia talotyyppejä eri toteutus- ja rahoitusmalleja käyttäen erilaisille asukasryhmille.

Keskustoja tehostetaan kaikissa taajamissa. Hyrylässä merkittävä keskustarakentamisen määrä ohjautuu kumminkin puolin Tuusulanväylää. Tuusulanjärven ja -joen virkistyskäyttöä lisätään. Jokelaa kehitetään puutarhakaupunki-idean pohjalta niin, että asemaseudun ympäristö saadaan rakentumaan ottaen huomioon myös lampien vesielementit ja niiden virkistyskäytön. Kellokosken keskustassa sovitetaan yhteen kulttuurihistoriallisten alueiden ja Vanhan Valtatien itäpuolinen keskustarkaentaminen. Kaikissa taajamissa panostetaan myös pientaloalueiden rakentamiseen. Varmistamme yritystoiminnan suotuisan kasvun kaavoittamalla Tuusulaan työpaikka-alueita, etenkin Etelä-Tuusulaan. Työpaikkaomavaraisuutta pyritään kasvattamaan.

2.2 TUUSULAN KUNNAN TALOUS JA PALVELUVERKKO

2.2.1 Yleistä kuntataloudesta

Kuntatalouden tila on ollut jo vuosia heikko. Kuntien tulojen ja menojen epätasapainon taustalla on erityisesti väestön vanhenemisen aiheuttamat rakenteelliset haasteet. Sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen uudistus pienentää väestön ikääntymisestä kuntatalouteen aiheutuvaa menopainetta, mutta ei poista tuottavuutta ja tehokkuutta lisäävien muiden rakenteellisten uudistusten tarvetta.

Koronakriisin väistyttyä kuntatalouden kestävyys turvaaminen pitkällä aikavälillä nousee entistä tärkeämmäksi. Kunnilla on laaja itsehallinto, eikä valtio voi pelkäänsä omilla toimillaan taata kuntatalouden tasapainottumista. Näin ollen myös kunnilla on suuri vastuu taloutensa tasapainottamisesta mm. rakenteellisia uudistuksia toteuttamalla ja tuottavuutta nostamalla.

Kuntien nykyisen rakennuskannan uudistaminen ja kunnossapito edellyttää mittavia korjausinvestointeja. Kasvatavat investoinnit ovat selkeä riski, etenkin kun suurten palveluverkkoinvestointien edessä olevan kuntatalouden tulopohja kutistuu puoleen nykyisestä sote-toimintojen siirtyessä hyvinvointialueille.

2.2.2 Tuusulan kiinteistöomaisuus

Tilakeskus on laatinut yhteistyössä Trelum Consulting Oy:n kanssa kunnan omistamaa rakennuskantaa koskevan tekniseen arvoon perustuvan salkutuksen. Salkutuksessa on käytetty vuoden 2016 arvoja ja voimassa olevaa kiinteistöluetteloa, jossa on noin 171 kpl (202 kpl riippuen laskentatavasta) kunnan omistuksessa olevaa rakennusta, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 190 000 brm² ja huoneistoala noin 170 000 hum². Kiinteistöjen jälleenhankinta-arvo on noin 330 milj. euroa ja tekninen arvo noin 241 milj. euroa.

Teknisen ja jälleenhankinta-arvon välinen suhde on rakennuksen *kuntoluokka* (K1a), joka kuvaa rakennuksen nykykuntoa suhteessa uuteen, alkuperäistä suunnitteluratkaisua vastaavaan rakennukseen. Tuusulan kunnan kiinteistöjen keskimääräinen kuntoluokka on noin 74 %, joka on kohtalaisen tyydyttävällä tasolla. Kuitenkin perusparannustarpeessa olevia huono- ja välttäväkuntoisia (K1a 50–60 %) rakennuksia on yhteensä 72 kappaletta. Niiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 34 200 m² ja välitön perusparannustarve (tavoitetaso 120 %) on yhteensä noin 43 miljoonaa euroa.

Jälleenhankinta-arvo kuvaa sitä rahamäärää, joka tarvittaisiin uuden, laatutasoltaan ja suunnitteluratkaisuiltaan alkuperäistä vastaavan rakennuksen rakentamiseen samalle tontille. Tekninen arvo puolestaan kuvaa rakennuksen todellista arvoa huomioiden rakennuksen iän ja kulumisen johdosta tapahtuneen arvon alentumisen. Mitä alhaisempi on rakennuksen tekninen arvo, sitä huonokuntoisempi rakennus yleensä on.

Kunnan kiinteistöihin kohdistuva laskennallinen korjausvelka on noin 21 milj. euroa. Rakennuksen korjausvelka kuvaa sitä rahamäärää, joka on tingitty rakennuksen kunnossapidosta, jotta se olisi kohtuullisessa mutta käyttökelpoisessa kunnossa. Korjausvelan laskennassa nykykunnan lähtö- ja tavoitetasona käytetään 75 %:n kuntoluokkaa. Kun rakennuksen kuntoluokka laskee alle määritellyn 75 %:n tavoitetason, lasketaan kuinka paljon rahaa tekniseen arvoon ja nykykuntoon tulisi lisätä, jotta määritelty 75 %:n tavoitetaso saavutetaan. Tästä nykykunnan ja tavoitekunnan erotuksesta voidaan määrittää yksittäisen rakennuksen korjausvelka.

Kiinteistösalkkuun kohdistuva peruskorjaustarve (= korjataan entiselleen) on noin 23 milj. euroa ja perusparannustarve (= nostetaan teknistä ja toiminnallista laatutasoa) on noin 43 milj. euroa. Peruskorjaus- ja perusparannustarve lasketaan sitten, kun rakennuksen nykykunto tipahtaa 60 %:iin. Tämän jälkeen lasketaan, kuinka paljon rahaa tähän ryhmään kuuluviin rakennuksiin tulisi investoida, jotta rakennukset saataisiin alkuperäiseen (perus- korjaustarve) tai tämän päivän täysin uuden käyttötarkoitukseltaan vastaavan rakennuksen mukaiseen tavoitekuntoon (perusparannustarve). Peruskorjaustarve sisältää fyysisen kulumisen johdosta tarvittavat investoinnit (tavoitekunto 90 %) ja perusparannustarve (tavoitekunto yleensä 120 %) fyysisen kulumisen lisäksi myös ajanmukaistamisen vaatimat investoinnit eli toiminnalliset muutokset, jolla rakennuksen tasoa nostetaan alkuperäistä laatutasoa korkeammaksi.

Rakennuskannan korjausvelkalaskenta on suuntaa antava arvio rakennuskannantilasta eikä kuvaa kovin tarkasti yksittäisen rakennuksen tilannetta.

Yksittäisen rakennuksen todellinen kunto saattaa poiketa merkittävästi laskennallisesta riippuen mm. rakennuksen käytöstä ja ylläpidon asteesta. Tarkemmassa tarkastelussa tulee käyttää rakennuskohtaisia kuntotutkimuksia ja rakennusosakohtaisia kuntoarviointeja. Korjausvelka perustuu teoreettiseen kiinteistöomaisuuden arviointiin olemassa olevien kiinteistöluetteloiden perusteella. Yksittäisten, mm. suurten koulukeskusten kohdalla kunnan nykyisissä kiinteistöluetteloissa ei ole tarkempia rakentamisvuosi- ja/tai rakentamistapaerittelyjä, joten esiinnousseita merkittäviä ja osin yllättäviä sisäilmaongelmia ei ole voitu huomioida kunnan korjausvelan arvioinnissa.

Korjausvelkaa on yleensä aina kuntien rakennuskannassa eikä sitä ole tarkoituksenmukaista yrittää poistaa kokonaan vaan pitää se kohtuullisella tasolla. Salkutustarkasteluun sisältyvän Trellum PTS 2031 pohjalta vuosille 2017–2031 rakennuskannan korjausvelkaan kohdistuvat

peruskorjausinvestoinnit olisivat yhteensä noin 109 miljoonaa euroa (15vuoden jakso), jolloin vuositasen korjausten investointitarpeeksi saadaan noin 7,3 miljoonaa euroa vuodessa. Koko omaisuuden pinta-alasta reilu viidennes on välittömässä perusparannustarpeessa.

Kunnan tilinpäätöksen (31.12.2020) mukaan kunnan omistamien rakennusten arvot olivat yhteensä noin 111 milj. euroa eli 2976 euroa per asukas. Rakennuskannan korjausvelan lisäksi Tuusulalla on myös muuhun infraan (kadut ja tiet, vesi- ja viemärijohtot, ymv.) sisältyvää korjausvelkaa.

2.2.3 Kunnan investoinnit, velkaantuneisuus ja talouden tasapaino

Tuusulan kunnan vuoden 2020 investoinnit olivat yhteensä 24,9 milj. euroa vesi- huoltoliikelaitos mukaan lukien. Investoinnit painottuivat kohteisiin, jotka tukevat palvelurakenteen uudistamista ja edistävät terveyttä ja hyvinvointia, kunnan elinvoimaa ja vetovoimaisuutta. Investointien pidemmän tähtäimen tavoitteena on myös tukea kunnan palveluiden järjestämistä entistä tuottavammin.

Talonrakennuksen investoinnit toteutuivat 7,8 milj. euron suuruisina. Martta Wendelin päiväkodin rakentaminen käynnistyi. Etelä-Tuusulan lukio- ja monitoimirakennuksen ja Kirkonkylän koulu- ja päiväkotikampuksen toteutussuunnittelua sekä Rykmentinpuiston, Riihikallion ja Lahelan yhtenäiskoulujen suunnittelua edistettiin. Erillisen työohjelman puitteissa toteutettiin peruskorjaus- ja perusparannusinvestointeja 2,7 milj. eurolla Kunnallistekniikan investointeja toteutui 11,2 milj. euron edestä, ja ne painottuivat pääosin uusien kaava-alueiden rakentamiseen. .

Yhtenä Tuusulan kuntatalouden tasapainon arviointikriteerinä voidaan vertailla vuosikatetta ja investointeja, joiden tulisi lähestyä toisiaan erityisesti pitkän aikajakson tarkastelussa. Tuusulan talouden tasapainoa on kuvattu aikasarjana vuodesta 1999 alkaen.

Kuvio 17. Vuodesta 2014 eriytetty vesihuoltoliikelaitos ei ole mukana luvuissa

Tuusulan investoinnit ovat 2000-luvulla pysyvästi ylittäneet vuosikatteen määrän, mikä pitkälti selittää tapahtuneen kunnan lainamäärän kasvun. Lähivuosina investointitaso tulee edelleen selvästi ylittämään vuosikatteen määrän ja kunnan velkaantuminen jatkuu.

Koulujen ja varhaiskasvatuksen opetussuunnitelman toteuttaminen, kunnan vetovoiman vahvistaminen, rakennuskannan kulumisen ja korjausvelan hillitseminen sekä sisäilmaongelmien

poistaminen tarkoittavat sitä, että Tuusulan kunta lisää rakennusinvestointeja lähivuosina. Samalla kunta panostaa mittavasti liikenneväylien ja muun infran rakentamiseen.

Suurten investointien ja tulo-rahoituksen epätasapainosta aiheutuvan velkaantumisen hallinnassa korostuu tulo-rahoituksen vahvistaminen (vuosikate) sekä huolellinen pitkän tähtäimen investointien suunnittelu ja mitoitus tulevien oppilas- ja lapsimäärien mukaiseksi. Käyttötalouden säästöjen saavuttaminen ja tulo-rahoituksen vahvistaminen edellyttävät sivistyksen palveluverkon tiivistämistä sekä vajaakäyttöistä kiinteistöistä luopumista.

2.2.4 Palveluverkon säästöpotentiaali

Tuusulan rakennuskannassa on merkittävää säästöpotentiaalia, joka koostuu mm. vajaakäyttöisistä ja osin käyttötarkoitukseensa sopimattomista rakennuksista sekä ylläpidon ja energiatehokkuuden parantamisesta. Potentiaalın hyödyntäminen edellyttää yhteistä pitkäjänteistä näkemystä palveluverkon kehittämisestä ja tulevaisuuden investoinneista. Jatkossa rakennuksiin sijoitetaan aiempaa enemmän toimijoita, jolloin rakennuksista tulee yhden toiminnon sijaan monitoimitaloja. Lisäksi rakennusten tilojen käyttöastetta 24/7 nostetaan sekä tilatehokkuutta kehitetään.

Kun huomioidaan nykyisen palveluverkon laajuus, käyttötarkoitus ja kapasiteetti sekä väestörakenteessa jo toteutuneet ja ennustetut muutokset, joudutaan palveluverkkoa väistämättä tehostamaan myös Tuusulassa. Muutokset väestön määrässä, ikärakenteessa sekä sijoittumisessa kunnan alueelle vaikuttavat kunnan palvelutarpeisiin. Tiiviissä yhdyskuntarakenteessa mahdollisuudet tilatehokkuuden ja palvelujen parantamiseen kasvavat. Palveluverkon toimipisteiden vähentäminen ja palvelutarjonnan tiivistäminen ovat osin ristiriidassa sen kanssa, miten etenkin haja-asutusalueilla asuvat kuntalaiset haluavat saada turvattua lähipalvelunsa. Suunnittelussa on tarkoituksenmukaista keskittyä palvelutarpeen ja talouden näkökulmasta keskeisiin kehittämiskohteisiin.

Kunta pyrkii realisoimaan vajaakäytössä olevaa kiinteistöomaisuutta. Vajaakäyttöisten kiinteistöjen kehittämis- ja realisointisuunnitelman toimeenpanoa edistetään valtuuston 8.6.2020 päätöksen mukaisesti. Vajaakäyttöisten kiinteistöjen realisoinnista arvioidaan saatavan vuoteen 2030 mennessä yhteensä noin 30 milj. euron myyntitulot (10 milj. euron myyntivoitot). Myös kiinteistöjen ylläpitokustannuksia voidaan vähentää merkittävästi realisointien myötä.

Kunnassa pyritään suosimaan vuokratilojen käyttöä mahdollisuuksien mukaan. Tilankäytön tehokkuutta voidaan tukea erilaisilla yhteistyömalleilla sekä tukeutumalla yksityisiin palveluntuottajiin. Palveluverkon suunnittelun lähtökohtana on tiivis kuntayhteistyö.

Jos palveluverkkoa ei saada supistettua, niin yhä useamman rakennuksen kohdalla joudutaan tinkimään ylläpidosta. Tällöin merkittävänä riskinä on, että sisäilmaongelmat lisääntyvät, ja joudutaan turvautumaan yhä useammin kalliisiin väistötilaratkaisuihin.

Tilankäytön tehostuminen vaikuttaa ajan mittaan vähentävästi siivouskustannuksiin ja kiinteistöhoitoon sekä myös investointitarpeisiin. Lisäksi säästöjä saadaan aikaan, kun rakennusten energiatehokkuus ja talotekniset järjestelmät paranevat uusinvestointien myötä. Kiinteistönpidon saattaminen kestäväälle pohjalle edellyttää, että palveluverkko on mitoitettu vastaamaan kuntalaisten palvelutarpeita sekä kunnan taloudellista kantokykyä.

Uusilla rakennusprojektien toteuttamismalleilla, kuten elinkaari- ja allianssimallit sekä kokonaisvuokramalli, on mahdollisuus hajauttaa kunnan riskejä sekä parantaa ja tehostaa rakennusten koko elinkaaren aikaista hoitoa jaylläpitoa.

2.2.5 Sivistyksen palveluverkon säästöpotentiaali

Lapsi- ja oppilasmäärien lasku vaikuttaa Tuusulassa pienentävästi koulujen tuntikehyksiin eli opetustuntien määrään, joka jaetaan suhteessa oppilasmääriin. Pidemmällä aikajaksolla oppilasmäärien lasku vaikuttaa pienentävästi varhaiskasvatuksen ja opetuksen henkilökunnan määriin, jos palveluverkkoa tiivistetään. Huomioitava on, että varhaiskasvatuksen suhdeluku muuttui 1.8.2020 alkaen luvusta 1:8 lukuun 1:7. Sen myötä laskennalliset varhaiskasvatuspaikat vähenivät kaikissa Tuusulan kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa. Varhaiskasvatuslain uudet henkilöstömitoitukset ja kelpoisuudet astuvat voimaan 1.1.2030. Sen myötä 2/3 kasvattajalla tulee olla korkeakoulutasoinen tutkinto. Tähän pääseminen edellyttää uusien opettajien ja sosionomien rekrytointia tulevaa tarvetta ennakoiden. Lisäksi perusopetuksessa henkilöstömäärän väheneminen ei toteutune ilman palveluverkon tarkastelemista ja mahdollisia koulujen sulkemisia.

Uusien monitoimikampusten laajuus tulee tarkastella suhteessa väestö- ja oppilasennusteeseen. Palveluverkon muutokset vaikuttavat laajimmin Riihikallion, Rykmentinpuiston ja Lahelan monitoimikampuksiin. Oppilasmäärät eivät laske tasaisesti koko kunnan alueella ja seuraavien pienten yksiköiden tulevaisuutta on palveluverkkosuunnitelmassa 2019 päätettiin tarkasteltavan vuonna 2020: Nahkelan koulu, Linjamäen koulu ja Tuomalan koulu sekä Etelärinteen päiväkotit. Kasvu näyttäisi keskittyvän kuntakeskuksiin. Etelärinteen päiväkodin toiminta päättyi 30.6.2020. Nahkelan, Linjamäen ja Tuomalan koulujen osalta on toteutettu syksyllä 2020 ennakkovaikutusten arviointi palveluverkon eri kehittämisvaihtoehdoista. Valtuusto hyväksyi kokouksessaan 7.12.2020 § 120 Palveluverkkosuunnitelman päivityksen vuosille 2019 - 2026 ja päätti yhdistää Linjamäen koulun Kellokosken kouluun 1.8.2021 alkaen. Valtuusto päätti asettaa samalla seuraavat kriteerit koulujen koolle, jolloin niiden toimintaedellytyksiä tulee tarkastella:

- Koulun on oltava vähintään 3-ryhmäinen ja oppilaita tulisi olla vähintään 60.
- Mikäli yksikköön kohdistuu laajoja korjauksia tai peruskorjausta, ei investointia tehdä, jos oppilaat voidaan yhdistää lähellä olevaan kouluun tai valmistuviin monitoimikampuksiin.

Yhdistämällä yksiköt isompiin kokonaisuuksiin saadaan taloudellisia hyötyjä mm. seuraavista asioista:

- m²/oppilas, uusi tilaohjelma, jota toteutetaan uusiin yksiköihin. Vanhoissa yksiköissä on paljon ns. hukkatilaa esimerkiksi käytäviä. 9m²/oppilas / koulu, 8m²/lapsi/päiväkotit
- henkilöstökustannukset: henkilöstön kokonaismäärä ja sijaiskustannukset
- tukipalvelut /siivous- ja ruokapalvelut, oppilashuolto
- tieto- ja viestintätekniikka

- johtamisen kustannukset
- aineet/tarvikkeet, tavarat ja pienhankinnat keskittyvät

Yhdistämällä yksiköt isompiin kokonaisuuksiin saadaan toiminnallista hyötyjä mm. seuraavista asioista:

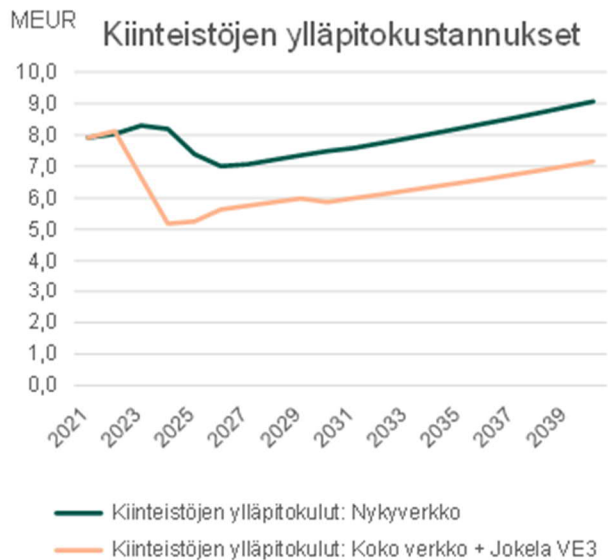
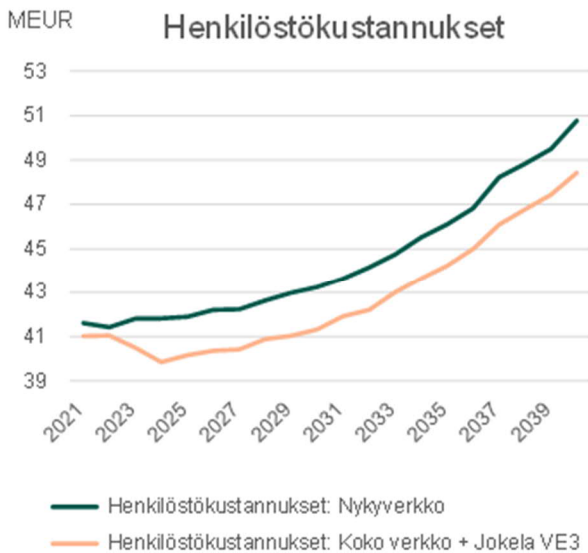
- työyhteisön keskinäisen oppimisen ja kollegoiden tuen mahdollisuudet laajenevat
- oppilashuollon palveluiden tehostuminen
- henkilöstön sijaistamiset helpottuvat
- valinnaisuutta, erilaisia palveluita voidaan laajentaa ja laatua siten nostaa.

2.2.6 Palveluverkon kustannusvertailu

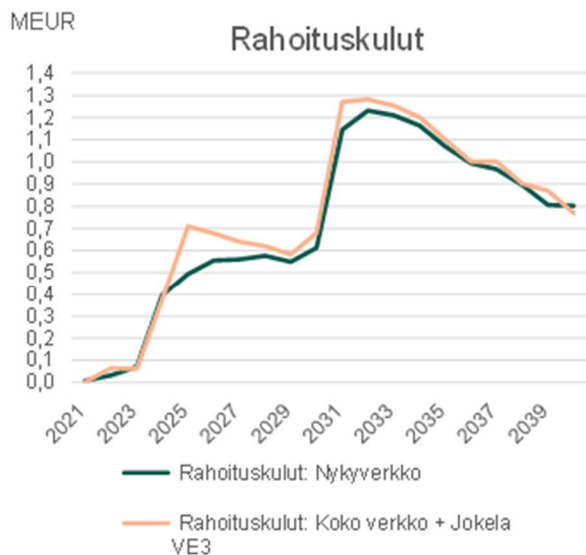
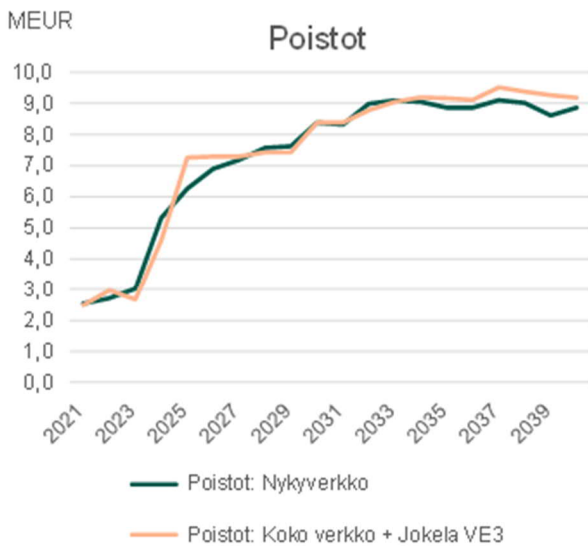
Tuusulan kunta on päivittänyt yhteistyössä Inspira Oy:n kanssa Tuusulan palveluverkon kustannuslaskelmia (Liite 1). Laskelmien tarkoituksena on verrata nykyisiin yksikköihin perustuvan päiväkotij- ja kouluverkon kustannuksia palveluverkkosuunnitelman 2019 -2026 pohjalta kehitettävän palveluverkon kustannuksiin.

Tarkastelun keskeiset johtopäätökset:

- Etelä-Tuusulan ja Jokelan palveluverkkosuunnitelmilla toteutuksella voidaan saavuttaa 60 MEUR säästöt 20 vuoden aikana (keskimäärin noin 3 MEUR vuodessa).
- Palveluverkon uudistaminen kasvattaa investointeja, mutta toiminnalliset kustannukset laskevat.
- Palveluverkkosuunnitelman mukaisilla toimenpiteillä saavutetaan kouluille parempi tilatehokkuus. Tilatehokkuus paranee perusopetuksessa 5 brm² / oppilas (nykyverkolla 22,5 brm / oppilas ja palveluverkkosuunnitelmilla 17,5 brm / oppilas)
- Palveluverkkosuunnitelmien mukaisilla toimenpiteillä ei saavuteta varhaiskasvatustiloille parempaa tilatehokkuutta, koska uusiin päiväkoteihin lisätään mm. yhteis- ja ruokailutiloja.

- Henkilöstö- ja kiinteistöjen ylläpitokustannukset alenevat erityisesti vuodesta 2025/2026 lähtien uusien laajempien yksiköiden sekä tiiviimmän palveluverkon ansiosta.

- Pääomakulut nousevat tarkastelukauden alkuvuosina uudistuvassa verkossa nopeammin, koska uusinvestoinnit ajoittuvat pääosin vuosiin 2021-2025. Vaihtoehtojen pääomakustannukset asettuvat likipitään samalle tasolle vuosista 2027-2028 alkaen, nykyverkon edellyttämien peruskorjausinvestointien edetessä

3. KUNNAN PALVELUVERKON KEHITTÄMISTARPEET 2018–2028

2.3 KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMIALUE

Tuusulan kunnan kasvatus- ja sivistystoimialue sisältää neljä palvelualueita ja yhden yksikön.

- Varhaiskasvatuksen palvelualue
- Oppimisen palvelualue
- Kulttuurin palvelualue
- Vapaa-aikapalveluiden palvelualue
- Tuusulan kunnan ruokapalvelut

Varhaiskasvatuksen palvelualueeseen kuuluvat kunnallinen varhaiskasvatus ja esiopetus sekä yksityinen varhaiskasvatus. Tuusulan kunta ohjaa, opastaa ja valvoo yksityisiä palvelutuottajia.

Oppimisen palvelualueeseen kuuluvat perusopetuspalvelut, lukiokoulutus, kasvun ja tuen oppimisen tuki, Tuusulan opisto ja taiteen perusopetus. Varhaiskasvatuksen ja oppimisen palvelualueita ohjaa kasvatus- ja sivistyslautakunta.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut muodostuvat kahdesta tulosalueesta, kulttuuripalveluista ja vapaa-aikapalveluista. Kulttuurin tulosalueelle kuuluvat museopalvelut, kulttuuripalvelut ja kirjastopalvelut. Vapaa-aikapalveluihin sisältyvät liikuntapalvelut ja alueellinen nuorisotyö. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden toimintaa ohjaa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden perustehtävänä on edistää asukkaiden hyvinvointia ja elinvoimaisuutta tarjoamalla osaamista ja harrastamista tukevia palveluita ja kulttuurielämyksiä sekä vahvistamalla tuusulalaisten kulttuuri-identiteettiä.

2.3.1 Lapsi- ja oppilasennusteiden vaikutus palveluverkkoon

Koulu	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Jokela ala	561	552	555	558	558	549	577	586	600	617	629
Jokela ylä	339	342	350	351	347	328	325	319	320	322	318
Jokelan yhtenäiskoulu	900	894	905	909	905	877	902	905	920	939	947
Kellokoski ala	464	458	431	424	402	381	360	334	310	301	285
Kellokoski ylä	235	240	237	236	228	217	207	198	183	177	168
Kellokosken yhtenäiskoulu	699	698	668	660	630	598	567	532	493	478	453
Rusutjärvi	85	79	71	65	56	46	39	32	26	20	15
Kirkonkylä	346	330	316	298	293	294	281	279	273	263	257
Paijala	228	221	204	195	180	177	166	153	150	138	139
Rykmentinpuisto ala	233	267	296	318	360	366	386	410	423	430	442
Rykmentinpuisto ylä	469	486	498	501	510	516	512	509	513	517	525
Rykmentinpuisto yhtenäiskoulu	702	753	794	819	870	882	898	919	936	947	967
Lahela ala	528	501	482	466	447	431	403	380	360	347	329
Lahela ylä	291	288	290	283	274	261	251	239	234	224	210
Lahelan yhtenäiskoulu	819	789	772	749	721	692	654	619	594	571	539
Riihikallio ala	644	620	601	578	552	546	516	497	468	433	401
Riihikallio ylä	305	300	313	315	308	308	299	296	283	266	255
Riihikallion yhtenäiskoulu	949	920	914	893	860	854	815	793	751	699	656

Taulukko 1. Oppilasennusteet palveluverkolla, jossa oppilaat olisivat ohjattu keskeisiin monitoimikampukseen

Palveluverkon 2030 oppilasennuste perustuu ennusteessa käytettyyn suuralueittain tehtyyn oppilasennusteen jakoihin. Riihikallioon on ohjautunut oppilaita Ruotsinkylän koulun alueelta, jotka voivat mennä myös Lahelaan. Ruskela -alueen oppilaat menevät osittain Paijalaan ja Kalliopohja -alueen oppilaita voi ohjata Kirkonkylään tai Rykmentinpuistoon. Värillä on arvioitu milloin kyseinen koulu aloittaisi arvioidulla oppilasmäärällä. Riihikallion kohdalla on käytetty uuden koulun valmistumista, jolloin Ruotsinkylän alueen lapset eivät välttämättä vielä tule kyseiseen kouluun.

Riihikalliossa riittää 4-sarjainen yhtenäiskoulu koko alueelle. Monitoimikampuksen koko on tarkentunut toteutussuunnittelussa 850 oppilaaseen. Ruotsinkylän alueen oppilaita ohjataan Riihikallion kouluun ja pääsääntöisesti Lahelaan.

Rykmentinpuiston alakoulu toteutuu 3-sarjaisena ja yläkoulu 8 -sarjaisena. Rykmentinpuistoon tulee vaativan erityisopetuksen ryhmät (n. 18 ryhmää), ja mahdollisesti englanninkielen painotetut luokat sekä varhaiskasvatuksen palveluita. Rykmentinpuiston tontille jää varaus mahdollisesti tulevaisuudessa tarvittavaa päiväkotia varten.

Lahelan monitoimikampus toteutuu todennäköisesti 3-sarjaisena yhtenäiskouluna ja laajuus tarkentuu hankesuunnitelmavaiheessa ja alueen oppilasennusteiden toteutumisen myötä. Lahelan monitoimikampukseen sijoittuu myös Vaunukankaan päiväkodin korvaavat tilat, vähintään kuusi ryhmää. Toiminnassa olevan Lahelan tertun paikat täyttyvät vuosittain kaikki ja jonoon jäävät saavat paikat Vaunukankaalta. Lapsia ohjataan myös Paijalan alueella toimivaan Nummenharjun päiväkotiin, jonka kanssa Tuusulan varhaiskasvatuksella on ostopalvelusopimus enintään vuoteen 2022. Lahelan uuden asuinalueen suunnittelussa ja rakentuessa tulee arvioida, millaisia perheitä alueelle muuttaa ja mikä tulee olemaan Lahelan monitoimikampuksen tarvitsema varhaiskasvatuspaikkojen määrä.

Jokelan palveluverkon osalta on tarkasteltu alueen oppilaiden kokonaismäärää. Tarkempi päätös palveluverkon kehittämisestä alueella tehdään Jokelan koulukeskuksen hankesuunnitelman yhteydessä arviolta vuonna 2025.

Varhaiskasvatuksen kunnallinen palveluverkko tarjoaa tällä hetkellä paikan 60%:lle kaikista varhaiskasvatukseen oikeutetuista 0-6-vuotiaista (n. 1450 lasta). Yksityisen palveluntarjoajan piirissä on 0-6-vuotiaista n.450 ja kotihoidon tukea saa n. 480 lasta. Varhaiskasvatuksen yksityiset palveluntarjoajat ovat merkittävä osa Tuusulan varhaiskasvatuksen palvelutarjonnan kokonaisuudesta.

Lapsiennusteen mukaan viisivuotiskauden 2021-2026 aikana varhaiskasvatusikäisten lasten määrän on arvioitu vähenevän n. 220 lasta. Tällä hetkellä palveluissa on yhteensä saman verran lapsia kuin edellisten vuosien tilinpäätöksissä. Tuusulaan on muuttanut korona- aikana lisää lapsiperheitä ja palveluihin osallistumisprosentti on noussut myös alle 3-vuotiaiden osalta. Ennusteessa lapset vähenevät eniten Kellokoskella seuraavan viiden vuoden aikana. Etelä-Tuusulan palveluverkko tiivistyy neljään päiväkotiin. Perhepäivähoidon osuus pienenee seuraavan viiden vuoden aikana 12 hoitajan, n. 50 paikan verran ja kymmenvuotiskaudella n. 60 hoitopaikan verran yhteensä. Jokelan alueella perhepäivähoitajien väheneminen on ollut nopeinta ja tuonut haasteita varhaiskasvatuspaikkojen järjestämisessä.

Etelässä toimii suurin osa yksityisistä palveluntuottajista. Uusien päiväkotien avautuminen voi muuttaa palveluiden käyttöä ja kunnallisen varhaiskasvatuksen kysyntä voi kasvaa. Muutokseen vaikuttavat myös 1.8.2021 voimaan tulleet asiakasmaksu-uudistukset ja uudistuksen vaikutukset asiakasmaksujen eroihin kunnallisen ja yksityisen palveluntuottajan välillä. TA 2022 haetaan korotusta yksityisen hoidon tuen kuntalisään, jota on korotettu viimeksi vuonna 2015. Viisivuotiskauden 2026-2031 aikana lasten määrän ennustetaan pysyvän samana.

Yksityiset päiväkodit

2.10.2021			
YKSIKKÖ	Hoitopaikkoja yht.	OSOITE	Kiinteistö
Nummenharjun päiväkoti (ostopalvelu)	63	Naavankierto 2, 04300 Tuusula	Tuusulan kunta
Pilke Aarteiden Talo	120	Korkinporras 1, 04320 Tuusula	
Lahelanniityn päiväkoti	42	Tasaniityntie 1, 04330 Lahela	Tuusulan kunta
Pilke Liikuntapäiväkoti Huiske	63	Rahkasammaleentie 1, 04300 Tuusula	Tuusulan kunta
Norlandia Päiväkoti Sympaatti	42	Kirkkotie 23, 04310 Tuusula	Tuusulan kunta
Norlandia päiväkoti Pikkukarhu	84	Isokarhunkierto 4, 04300 Tuusula	
Päiväkoti Venlantupa	42	Anttilantie 20, 04300 Tuusula	Tuusulan kunta
Steinerpäiväkoti Pohjantähti	28	Kirkkotie 8, 04300 Tuusula	Tuusulan kunta
Tuusulan Montessori-leikkikoulu Pikkulukkari	36	Lukkarintie 4, 04310 Tuusula	Tuusulan kunta
Norlandia päiväkoti Kumpu	42	Pähkinänmäentie 240, 04300 Tuusula	
Norlandia päiväkoti Tiuku	33	Koulutie 7 as 1-3 04500 Kellokoski	Tuusulan kunta
Pikku Juhanin ryhmä	12	Kuntotaival 2 04500 Kellokoski	Tuusulan kunta

Yksityisessä varhaiskasvatuksessa paikkoja on yhteensä n. 600 ja tällä hetkellä osallistuvia lapsia noin 500. Tuusulan kunnallisissa päiväkodeissa ja ostopalvelupäiväkodissa on yhteensä noin 1450 lasta syyslukukaudella 2021.

Kirkonkylään sijoittuu sekä suomenkielinen että ruotsinkielinen opetus. Kampukseen voidaan sijoittaa myös Tuomalan alueen lapset. Kirkonkylän kampukseen sijoittuu myös ruotsinkielinen varhaiskasvatus Kievarin päiväkodista ja esiopetus Klemetskogin koulusta. Ruotsinkielisen opetuksen järjestämisessä tehdään yhteistyötä Järvenpään kaupungin kanssa ottamalla heidän oppilaansa Kirkonkylän kampukseen. Yhteistyö varmistaa ruotsinkielisen opetuksen toteutumisen ns. 1-sarjaisena yksikkönä

Oppilasmäärien ennusteiden mukaan pienten koulujen alueella oppilaiden määrä laskee voimakkaammin kuin keskuksissa.

2.3.2 Varhaiskasvatuspalvelut

Tuusulan kunnan varhaiskasvatuspalveluiden tehtävänä on järjestää laadukas ja monipuolinen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palveluverkko varhaiskasvatuksikäisille lapsille. Varhaiskasvatuspalvelut järjestetään kunnan omana päiväkoti- ja perhepäivähoitona sekä yksityisenä toimintana. Yksityiseen toimintaan osallistuu noin 25 % varhaiskasvatuspalveluita

käyttävistä lapsista. Varhaiskasvatuksen kerhotoiminta on ollut 1.8.2018 jälkeen maksutonta ja subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajauksista luovuttiin 8/2019. Suhdeluku pieneni 1.8. 2020 alkaen luvusta 1:8 lukuun 1:7.

Uutta päiväkotia suunniteltaessa lähtökohtana on vähintään 8-ryhmäinen päiväkotitila, jonka yhteyteen voidaan toteuttaa tilat myös perhetupatoiminnalle tai avoimen varhaiskasvatuksen toiminnoille ja esimerkiksi taiteen perusopetukselle. Vastaavasti luovutaan pienistä ja huonokuntoisista yksiköistä. Uusien rakentuvien asuinalueiden päiväkodit sijoitetaan koulujen tai muiden palveluiden, esimerkiksi ikäihmisten palveluiden läheisyyteen. Päiväkotien ja koulujen tila- ja rakennesuunnittelussa huomioidaan myös mahdollisuus varhaiskasvatuksen ja vanhusten asumispalvelujen yhdistämisestä tulevaisuudessa.

Uusien päiväkotien tilaratkaisut suunnitellaan siten, että ne ovat monimuotoisia ja tehokkaita toiminnan ja tilankäytön suhteen. Piha-alueiden kasvatukselliseen sisältöön ja käytön turvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota helppohoitoisuuden ohella.

Varhaiskasvatus on pedagogisesti painottunut kasvatukseen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa pedagogiikka perustuu määriteltyyn arvoperustaan, käsitykseen lapsesta, lapsuudesta sekä oppimisesta. Pedagogiikalla tarkoitetaan monitieteiseen, erityisesti kasvatus- ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa, ammatillisesti johdettua ja ammattihenkilöstön toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen toteutumiseksi. Se näkyy varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä sekä kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessa.

Pedagogiikan painottuminen varhaiskasvatuksen kokonaisuudessa edellyttää pedagogista asiantuntemusta sekä sitä, että henkilöstöllä on yhteinen ymmärrys siitä, miten lasten oppimista ja hyvinvointia voidaan parhaalla tavalla edistää. Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö.

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristökäsite sisältää varhaiskasvatuksessa muun muassa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden. Oppimisympäristöjä kehitetään siten, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa ja että ne tukevat lasten terveen itsetunnon sekä sosiaalisten ja oppimisen taitojen kehittymistä. Ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys ja esteettömyys sekä tilojen valaistus ja akustiikka, sisäilman laatu ja siisteys otetaan huomioon oppimisympäristöjä rakennettaessa ja kehitettäessä.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä työntekijöiden ja lasten kanssa. Niiden tulee tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua sekä ohjata leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen.

Lapsilla tulee olla mahdollisuus tutkia maailmaa kaikilla aisteillaan ja koko kehollaan. Oppimisympäristöt tarjoavat lapsille vaihtoehtoja mieluisaan tekemiseen, monipuoliseen ja vauhdikkaaseen liikkumiseen, leikkeihin ja peleihin sekä rauhalliseen oleiluun ja lepoon. Lasten ideat, leikit ja heidän tekemänsä työt näkyvät oppimisympäristöissä.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja kehitetään siten, että ne vahvistavat yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Tämä mahdollistaa perinteisten sukupuolistereotyyppien rikkomisen. Oppimisympäristöissä edistetään lasten kielellistä kehitystä ja kielitietoisuutta sekä tuodaan näkyväksi kulttuurista moninaisuutta.

Luonto sekä pihat, leikkipuistot ja muut rakennetut ympäristöt ovat myös varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä. Ne tarjoavat kokemuksia, materiaaleja ja monipuolisia mahdollisuuksia leikkiin ja tutkimiseen. Niitä hyödynnetään liikunta- ja luontoelämysten ja oppimisen paikkoina.

Lasten käytössä tulee olla riittävästi monipuolisia ja turvallisia leikki- ja toimintavälineitä, jotka tukevat lasten yksilöllisiä tuen tarpeita. Tieto- ja viestintäteknologia on osa monipuolista ja lasta osallistavaa oppimisympäristöä. Varhaiskasvatuksessa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Lasten omia tieto- ja viestintäteknologisia laitteita, leluja ja muita välineitä käytetään varhaiskasvatuksenjärjestäjän määrittämällä tavalla. Omien laitteiden, lelujen ja välineiden käytöstä sovitaan huoltajien kanssa.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa ja vierailut esimerkiksi kirjastoon, museoon, kulttuuri-perintökohteisiin, teatteriin ja huoltajien työpaikoille rikastavat lasten oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöjen suunnittelu tarjoaa myös luontevan yhteistyömahdollisuuden henkilöstön ja huoltajien välille.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tarjota lapselle kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Varhaiskasvatuksen uudet oppimisympäristöt tarjoavat modernit ja nykyaikaiset puitteet varhaiskasvatuksen toteuttamiselle. Tilat suunnitellaan joustavasti muotoiluiksi, joissa lapsiryhmiä voidaan jakaa lasten kasvua, kehitystä ja oppimista palvelevalla tavalla. Monikäyttöiset tilat palvelevat myös kuntalaisten tarpeita ilta- ja vapaa-ajankäyttäjinä. Vaikka uudet yksiköt ovat kooltaan suuria, niiden suunnittelussa otetaan huomioon lasten tarpeet. Tilat ovat lasta eri aistein ruokkivia, kutsuvat kiireettömyyteen ja edistävät ympäristönä lapsen mahdollisuuden keskittymistä. Tilat tukevat osaltaan lasten kykyä omaksua varhaiskasvatuksessa terveellisiä, turvallisia ja liikunnallisia elämäntapoja. Valoisat tilat kannustavat ja mahdollistavat ohjata ja kannustaa lapsia liikuntaan ja liikkumiseen.

Varhaiskasvatuspalvelujen keskeiset projektit suunnittelukaudelle, kunnallinen palvelutuotanto:

- Päiväkoti Martta Wendelin (10 ryhmää), tilat ilma-akrobatian - ja sirkustaiteen perusopetukseen
- Kirkonkylän kampuksen päiväkoti (9 ryhmää) sisältää ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen
- Lahelan monitoimikampukseen päiväkoti
- Lahelan tertun päiväkodin laajentaminen
- Rykmentinpuiston päiväkotivarauksen tilatarpeiden suunnittelu
- Jokelan verkon täydentäminen uudella päiväkodilla

Uusien päiväkotien ja koulujen tilojen mitoitus

Palveluverkkosuunnitelman laadinnan aloituksen yhteydessä varhaiskasvatuksen oletettu ryhmäkoko oli 24 lasta/ lapsiryhmä. Tilanne muuttui 1.8.2020, kun suhdeluku ja lapsiryhmän koko muuttui 21 lasta/ryhmä. Alle 3-vuotiaiden ryhmän tilat on mitoitettu samankokoisiksi kuin 3-6 -vuotiaiden tilat. Perusopetuksessa opettajaa kohden on noin 22 oppilasta.

2.3.3 Perusopetuspalvelut

Perusopetusta järjestetään 1–9 luokka-asteilla, sisältäen yleisopetusta, erityistä tukea ja vammaisopetusta. Opetusta järjestetään yhtenäiskouluissa tai ala- ja yläkouluissa sekä Mikkolan ja Kalliomaan kouluissa, jossa järjestetään vaativa erityisen tuen oppilaiden opetus. Ruotsinkielinen perusopetus järjestetään Tuusulan kunnassa 1–6 luokka-asteilla Klemetskogin koulussa, kunnes Kirkonkylän kampus valmistuu. Palvelutarve on suoraan yhteydessä väestökasvuun ja oppilasmääräennusteisiin.

Tuusulan kunnan perusopetuksen palveluverkon lähtökohtana on, että erillisistä ala- ja yläkouluista siirrytään kohti yhtenäisiä peruskouluja, jossa annetaan kaikkien luokka-asteiden opetusta turvaten lapselle mahdollisimman yhtenäinen koulupolku.

Perusopetusryhmien muodostamisen lähtökohtana ovat vähintään 22 oppilaan ryhmät. Opetusryhmien sijoittelu tehdään huomioiden tilojen tehokas käyttö. Koululaisten iltapäivätoiminta sekä koulukerhotoiminta järjestetään pääsääntöisesti alakouluilla ja myös esiopetusryhmät pyritään sijoittamaan koulujen tiloihin alaluokkien läheisyyteen.

Kouluverkkoselvitys ja uusinvestoinnit perustuvat pääosin 3/4-sarjaisiin yhtenäiskouluihin ja 22 oppilaan perusopetusryhmiin ja myös iltapäivätoiminnalle ja esiopetusryhmille varataan toimitilat kouluilta. Nykyisiä hyväkuntoisia koulukiinteistöjä hyödynnetään mahdollisimman paljon kuitenkin siten, että tilaratkaisuissa otetaan huomioon sisäilmaan liittyvät riskit. Yhtenäiskoulua suunniteltaessa investointeja tarkastellaan myös lähikoulujen oppilasvirtoja uudelleen ja samalla arvioidaan mahdollisuutta luopua korjaustarpeessa olevista kiinteistöistä. yksiköiden kohdalla koulun ylläpito tulee tarkasteluun, jos rakennus vaatii isoja korjausinvestointeja tai oppilasmäärä laskee (pormestariohjelma). Koulujen tila- ja rakennesuunnittelussa huomioidaan myös mahdollisuus koulujen ja vanhusten asumispalvelujen yhdistämisestä lähialueelle tulevaisuudessa.

Uudet oppimisympäristöt

Oppimisympäristöt ovat kokonaisvaltaisia toimintaympäristöjä, jotka muodostuvat mm. fyysisestä ympäristöstä, oppijoista, opettajista, henkilökunnasta, erilaisista oppimisenäkemyksistä, erilaisista toimintamuodoista ja oppimislähteistä.

Fyysisellä oppimisympäristöllä tarkoitetaan mm. tila- kaluste- ja laiteratkaisuja, opetusmateriaaleja ja tapoja käyttää näitä, tiedon tallentamiseksi- ja hallintajärjestelmiä, koulun pihaa ja lähiympäristöä. Toimiva ja motivoiva fyysinen oppimisympäristö edistää hyvinvointia, oppimista, terveyttä ja turvallisuutta. Se tukee oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista kasvua ja oppimista.

Uusi ympäristö mahdollistaa ilmiöpohjaisen ja yhteistoiminnallisen oppimisen sekä moni-

puolisten pedagogisten ratkaisujen toteuttamisen. Tavoitteena on myös edistää pedagogista hyvinvointia, jolloin viihtyisä ympäristö tukee oppimisen prosesseja ja parantaa oppimistuloksia, motivoi positiiviseen toimintakulttuurin muutokseen koko henkilökuntaasekä edistää yksilön kokonaisvaltaista kehitystä.

Nykyajan oppiminen ja opetus ovat monimuotoisia. Oppimistilojen tulisi siksi olla helposti mukautettavissa ja muutettavissa eri tilanteiden oppimis- ja opetusvaatimusten mukaan. Näin tiloja voidaan hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti. Oppimistilojen tulisi tarjota mahdollisuuden sosiaaliseen kanssakäymiseen ja sosiaalisten ihmissuhdetaitojen harjoitteluun, kuten myös rauhoittumiseen ja keskittymiseen. Modernit oppimisympäristöt luovat edellytykset viihtyvyyden ja motivaation kasvulle ja sitä kautta oppimisen monipuolistumiselle.

Oppimistilat muodostavat oppimissolun. Solussa olevat oppimisen tilat tarjoavat mahdollisuuden ryhmän itsenäiselle työskentelylle. Tiloja voidaan yhdistää toisiinsa ja saada siten suurempia oppimisalueita, joiden kautta tuetaan yhteisopettajuuden työmuotoja ja ryhmien välistä yhteistyötä. Oppimisen tiloja voidaan yhdistää myös soluulaan, jolloin tarjoutuu mahdollisuus saada oppimisen tiloja suurellekin oppilasmäärälle esimerkiksi erilaisten esitysten toteuttamiseen, ryhmätyöskentelyyn tai muihin solun oppilaiden yhteisiin projekteihin. Oppimisen tilojen kalustamista voidaan suunnitella solun opettajien kesken tai työparien toimesta, jolloin kalustamisen avulla luodaan erilaiseen oppimiseen soveltuvia tiloja. Oppimisen tilat suunnitellaan soveltuvaksi opettajajohtoiseen työskentelyyn kuten myös ryhmätyöskentelyyn ja oppilaiden itsenäiseen työskentelyyn. Ne ottavat huomioon myös eri oppiaineiden tarpeita.

Laaja-alainen osaaminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet tuovat kouluihin vahvemmin pari- ja tiimiopettajuuden kulttuurin, mikä edesauttaa myös opettajien työhyvinvointia ja keskinäistä oppimista (oppivan organisaation periaate). Yhteistyöhön nojaavassa koulu-kulttuurissa koulutilojen ja kalusteiden tulisi olla helposti järjestettävissä uudelleenryhmän ja tehtävän vaatimusten mukaan. Eri ikäryhmät voivat työskennellä moduuleissa, joissa tiloja voidaan jakaa päivän mittaan joustavasti tukemaan erilaisia opetus- ja oppimistuokioita.

Uudet monitoimitilat suunnitellaan avoimuuden ja tiimityön periaatteiden pohjalta, tavoitteena luoda asuinalueelle toiminnallinen keskus, asukkaiden olohuone. Suunnittelun lähtökohtana on tilojen muuntojoustavuus sekä tilojen tehokas käyttö huomioiden kaikkikäyttäjärühmät: koulu, esiopetus, varhaiskasvatus, kirjasto- ja nuorisopalvelut, kansalaisopisto, urheiluseurat, asukasyhdistykset, vanhempainyhdistys sekä muut tiloja käyttävät sidosryhmät. Joustavat opetusjärjestelyt ja yli ryhmäjakojen tapahtuva toiminta nykyaikaisessa oppimisympäristössä tukevat erilaisia oppijoita.

Pedagogisina painopisteinä ovat:

- Monipuoliset, muunneltavat oppimisen tilat, joita käytetään myös iltaisin (kuntalaiset)
- Tilat tukevat yhteisopettajuutta ja samanaikaisopetusta
- Muualla kuin koulussa tapahtuva oppiminen: koko kunta oppimisympäristönä
- Lähiluonto ja koulun piha-alueet sekä oppimisen kaikkiallisuus
- Olemassa olevien kalusteiden ja ympäristön tuunaus

- Kalusteiden uushankinnat (kalustaminen hyvin tärkeä osa oppimisympäristöä)
- Opetusteknologia ja digitaalisuus
- Ääniympäristö ja akustiikka
- Visuaalisesti virikkeikäs ympäristö
- Turvallisuus

Palveluverkon ja oppimisympäristöjen ohjausryhmä on täsmentänyt oppimisympäristösuunnittelun keskeisiä tekijöitä Iloisen oppimisen Tuusula -käsikirjassa (Liite 2).

Ennakkovaikutusten arvioinnit 2020 ja 2021

Syksyllä 2020 tehdyn pienten koulujen ennakkovaikutusten arvioinnin (Liite 3) perusteella tehtiin esitys valtuustolle, että Linjamäen koulu yhdistyisi Kellokosken kouluun 1.8.2021.

Valtuusto hyväksyi kokouksessaan 7.12.2020 § 120 Palveluverkkosuunnitelman päivityksen vuosille 2019 - 2026 ja päätti yhdistää Linjamäen koulun Kellokosken kouluun 1.8.2021 alkaen. Valtuusto päätti asettaa samalla seuraavat kriteerit koulujen koolle, jolloin niiden toimintaedellytyksiä tulee tarkastella:

- Koulun on oltava vähintään 3-ryhmäinen ja oppilaita tulisi olla vähintään 60.
- Mikäli yksikköön kohdistuu laajoja korjauksia tai peruskorjausta, ei investointia tehdä, jos oppilaat voidaan yhdistää lähellä olevaan kouluun tai valmistuviin monitoimikapuksiin.

Koulujen kunnan ylläpitämiseksi kiinteistöjen vuotuiset ylläpitokorjaukset tehdään vuosittain.

Osana Tuusulan kunnan palveluverkkosuunnitelmaa on keväällä 2020 laadittu Jokelan koulukeskuksen strateginen kehittämissuunnitelma. Kehittämissuunnitelmassa Jokelan alueen palveluverkkoa tarkastellaan eri näkökulmista. Tämän lisäksi on tehty hiilijalanjälkilaskelma. Syksyllä 2021 on toteutettu Jokelan alueen ennakkovaikutusten arviointi (Liite 4).

Ennakkovaikutusten arvioinnissa on arvioitu Jokelan koulukeskuksen strategisen kehittämissuunnitelman eri kehittämisvaihtoehtojen vaikutuksia

- Jokelan koulukeskusta kehitetään yläkoulu ja lukio -kokonaisuutena eli ei muutosta nykyiseen
- Jokelan koulukeskusta kehitetään 5.-9. luokat ja lukio kokonaisuutena
- Jokelan koulukeskusta kehitetään yhtenäiskoulu ja lukio kokonaisuutena
- Varhaiskasvatuksen mahdollisten uusien tilojen sijoittumista

Ennakkovaikutusten arviointia varten on kerätty tietoa:

- Järjestämällä kuntalais- ja vanhempainillat etäyhteydellä:

- Järjestämällä henkilöstötilaisuudet ja kuulemiset kouluilla
- Jokelan ennakkovaikutusten arvioinnin kysely
- Lausuntokierros paikallisilta toimijoilta
- Työskentelemällä lasten kanssa toteuttamalla lasten kuuleminen lasten varhaiskasvatusyksiköissä ja kouluilla
- Toteuttamalla kyselyt huoltajille, kuntalaisille ja henkilöstölle. Kyselyn ja analyysin on toteuttanut Owl Group Oy
- Pyytämällä lausuntoja oppilaskunnilta, vanhempainyhdistyksiltä, neuvostoilta sekä muilta rekisteröidyiltä yhdistyksiltä ja toimijoilta
- Laatomalla taloudellisia selvityksiä sekä tuottamalla tietoa ja tilastoja

Ennakkovaikutusten arvioinnin perusteella esitetään, kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että Jokelan alueen yksiköiden osalta tarkastelua tulee tehdä, kun Jokelan koulukeskuksen hankesuunnitelma ja mahdollinen saneeraus tai uudisrakennus tulee ajankohtaiseksi n. 2025. Tässä vaiheessa palveluverkkoa ei oppimisen osalta muuteta.

Varhaiskasvatuksen osalta nykyiset tilat eivät ole riittävät tarjoamaan palveluita Jokelan alueen 0-6-vuotiaille lapsille. Lisäksi esitetään, että alueelle saadaan mahdollisimman pian uusi päiväkoti, jonka koko tulee suhteuttaa seuraavien 20v. lapsiennusteisiin sekä olemassa olevan verkon korjaustarpeisiin.

Perusopetuksen keskeiset projektit suunnittelukaudelle

- Kellokosken yhtenäisen peruskoulun perusparannus, laajennus ja uudiskalustaminen valmistuivat vuoden 2018 aikana; Lähiliikuntapaikka toteutettu koulun viereen vuonna 2018 ja 2019. Linjamäen koulu yhdistetään Kellokosken kouluun 1.8.2021 (Liite 3)
- Kirkonkylän kampus, perusopetuksen 1–6 vuosiluokat, sekä suomen että ruotsinkielinen opetus, Tuomalan koulu, kun kiinteistönkorjausinvestointi tulee ajankohtaiseksi (Liite 3)
- Riihikallion monitoimikampus, perusopetuksen vuosiluokat 1-9 ja tilaa alueelliselle erityisryhmälle.
- Rykmentinpuiston monitoimikampus, perusopetuksen vuosiluokat 1-9, tilat vammais- ja erityisopetukseen. Alueellisia erityisryhmiä toimii myös muissa yhtenäiskouluissa. Hyrylän ja Hyökkälän, Mikkolan koulukiinteistöistä luopuminen. Hyrylä tyhjenee vaiheittain Monion, Rykmentinpuiston ja Lahelan valmistumisen mukaan.
- Lahelan monitoimikampus, perusopetuksen vuosiluokat 1-9 ja tilaa alueelliselle erityisryhmälle. Vaunukankaan ja Ruotsinkylän ja Nahkelan koulukiinteistöistä luopuminen. Nahkelan koulun osalta vaihtoehtona esitetään yhdistymistä valmistuvaan Lahelan monitoimikampukseen 2025-2026 tai sen valmistuessa. (Liite 3) Mikkolan koulun osalta tehdään erillinen selvitys.

- Jokelan koulukeskuksen kehittäminen strategisen kehittämissuunnitelman ja nnakkovaikutusten arvioinnin pohjalta.

2.3.4 Lukiokoulutus

Tuusulan lukio toimii kolmessa toimipisteessä; Hyrylän, Jokelan ja Kellokosken kouluilla. Lukiokoulutus on Hyrylän koulukeskuksessa, Jokelan koulukeskuksessa ja Kellokosken yhtenäiskoululla. Uusi lukio ja kulttuuritalo Monio on suunnitteilla Hyrylän keskustaan.

Lukiokoulutuksen keskeiset projektit suunnittelukaudelle 2019–2026

- Lukiokoulutus siirtyy Hyrylässä lukio ja kulttuuritalo Monioon, Monion valmistuminen 2023
- Jokelan koulukeskuksen peruskorjaus ja lukion tilojen korjaus.
- Hyrylän yläkoulun ja lukion tiloista luopuminen vaiheittain. Yläkoulu hyödyntää lukion tiloja, kunnes Rykmentinpuiston ja Lahelan uudet monitoimikampukset ovat valmistuneet.

2.3.5 Kasvun ja oppimisen tuen yksikkö

Kasvun ja oppimisen tuen palvelut sisältävät pienten lasten, kouluikäisten ja nuorten sekä opiskelijoiden kasvun ja oppimisen tuen palvelut, palveluohjauksen sekä oppilas- ja opiskelijahuollon.

Laaja-alaiset erityisopettajat työskentelevät mahdollisimman paljon koulujen opetusryhmien mukana samanaikaisopetuksessa ja erityisen tuen ryhmiä perustetaan tarpeen mukaan.

Tuusulan kunnassa ovat seuraavat koko kuntaa palvelevat erityisen tuen ryhmät:

- Mikkolan koulussa toimivat emo-ryhmät luokille 1–3 ja 4–6
- Yläkoulun pajakoulun opetusryhmät vuosiluokille 8 ja 9.
- Alakouluissa 4 alueellista pienryhmää (Mikkola x 2, Perttu, Kellokoski)
- Jokaisessa yläkoulussa 1 alueellinen pienryhmä
- Vaativassa erityisen tuen opetuksessa 10 ryhmää Mikkolan koulussa. Kunta tekee toiminnan järjestämisessä yhteistyötä Sipoon kunnan kanssa.
- Kalliomaan vaativan erityisen tuen ryhmät ja konsultaatio (kuntayhteistyö)

Oppilas- ja opiskeluhuollon palvelut sijoitetaan koulujen ja lukion yhteyteen. Oppilashuollon henkilöstö siirtyy hyvinvointialueelle 1.1. 2023.

Kasvun ja oppimisen tuen yksikön keskeiset projektit suunnittelukaudelle 2019–2026

- Vammaisopetukseen soveltuvien tilojen rakentaminen Rykmentinpuiston monitoimikampukseen, keskeinen sijainti ja hyvä saavutettavuus
- Yläkoulun vaativan erityisopetuksen (paja-opetus) tilojen suunnittelu Rykmentinpuiston tai Riihikallion monitoimikampusten yhteyteen.
- Kalliomaan koulun uudet tilat yhteistyökuntien alueella. HUS myy Kellokosken sairaala-alueen kiinteistöt ja Kalliomaan koululle tulee löytää uudet tilat yhteistyökuntien alueelta. Asiaa valmistelemaan on perustettu erillinen kuntien yhteinen tilatyöryhmä.

2.3.6 Tuusulan opisto ja kuvataiteen perusopetus

Tuusulan opisto, kuvataiteen perusopetuksen keskeiset projektit suunnittelukaudelle

Tuusulan opisto sekä Tuusulan kuvataidekoulu siirtyvät vuonna 2023 lukio ja kulttuuritalo Monioon. Muuton myötä yhteistyötä tiivistetään entistä monimuotoisempana lukion sekä Moniossa toimivien taiteen perusoppilaitosten ja järjestöjen kanssa. Mm. lukion opiskelijoille on tarjolla entistä useampia kansalaisopiston opintojaksoja. Monio tuo mahdollisuuden tilojen, opetuksen ja muiden voimavarojen tehokkaaseen yhteiskäyttöön esimerkiksi kuvataiteissa, musiikissa ja käden taidoissa.

Tuusulan opiston opetuksen määrä asukasta kohden Kellokoskella on ollut kehittämistoimista huolimatta kauan aikaa vähäisempää kuin Etelä-Tuusulassa tai Jokelassa, jossa toimii naapuriopesto. Opetushallituksen rahoittamassa projektissa selvitetään Kellokosken seutua varten toimivan kansalaisopisto-opetuksen ala ja muodot mm. haastattelu- ja kyselytutkimuksella Kellokoskella ja Jokelassa. Suunnittelukautena projektin anti otetaan jatkossa myös käytännön ohjenuoraksi Kellokosken kansalaisopisto-opetukseen.

Tuusulan kuvataidekoulun opetus seuraa elokuusta 2018 alkaen Opetushallituksen ohjein uudistettua taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Suunnitelmassa painottuvat entistä enemmän lapsen ja nuoren taidesuhte, visuaalinen lukutaito sekä osallisuus ja vaikuttaminen taiteen keinoin.

2.3.7 Museopalvelut

Museopalveluiden keskeiset projektit suunnittelukaudelle

Halosenniemi

Halosenniemen kehittämissuunnitelma on tehty muutama vuosi sitten (2018). Siinä on tutkittu koko Halosenniemen alueen kunnostus ja palvelujen tarvitsemien tukitilojen tarpeet. Alueen rakennuksista jarakennelmista on laadittu rakennushistorialliset selvitykset (RHS) ja seuraavana tehdään kuntoarviot sekä ohjelmoidaan tarvittavat peruskorjaustyöt seuraaville vuosille kiireellisyysjärjestyksessä.

Puutarha tarvitsee täydellisen kunnostuksen ja on tehtävänä kiireellinen. Naapurikunnan Ainola ja Suviranta ovat kunnostaneet puutarhansa ja ovat käynnistämässä puutarhateemaisia tapahtumia ja kierroksia. Halosenniemen liittyminen mukaan on tärkeää. Puutarhan kunnostukseen liittyy museon pysäköintialueen laajentaminen sekä lipunmyyntirakennuksen uudistaminen vastamaan paremmin nykypäivän museokauppa ja -kahvilakäyttöä.

Talon kunnostamisesta on laadittu kehittämissuunnitelma rakennushistoriallisen selvityksen valmistumisen jälkeen. Vuoden 2021 alussa laaditaan ja aikataulutetaan toimenpidesuunnitelma, jonka toteuttaminen myös käynnistetään.

Halosenniemen peruseräparannus tulee aloittaa jo vuonna 2021, koska rakennuksessa on ilmennyt akuutteja korjaustarpeita.

Taidekasarmi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on ottanut kantaa aloitteen pohjalta siihen, että Taidekasarmi säilytetään taiteen esittämisen tilana. On tarkoituksenmukaista, että Tuusulassa on laadukkaat ammattimaisen näyttelytoiminnan tilat osana Hyrylän keskustan kehittämistä.

Taidekasarmi tulee kunnostaa ammattimaiseen näyttelytoimintaan. Talossa voidaan järjestää taide- ja kulttuurihistoriallisia näyttelyitä sekä niiden oheistapahtumia. Talossa tulee myös noin 7 työpistettä museon työntekijöille. Tila tarjoaa mahdollisuuden myös museoiden taide-, kulttuuri- ja kotiseutukasvatukseen.

Taidekasarmissa sijaitseva Martta Wendelinin galleria on kuin museo museossa. Tilan on Martta Wendelin itse suunnitellut lahjoittaessaan noin 2000 kuvitusoriginaalikoelmaansa kunnalle. Tavoitteena tulee olla tilan säilyttäminen ja avaaminen yleisölle.

Vuonna 2021 tulee laatia Taidekasarmin hankesuunnitelma, jonka mukaan rakennuksen peruseräparannus toteutetaan.

Aunelan kunnostus sivistystoimen, kulttuurin, museon ja kuntalaisten monitoimitilaksi (2019)

Hyrylästä puuttuu matalan kynnyksen monitoimitila sivistystoimen ja kuntalaisten käyttöön. Kansalaisopisto kaipaa paikkaa viikonloppukoulutuksille, tuusulalaiset kuntalaisten omille näyttelyille, Kallen 60-vuotisvastaanotolle, kirjapiirin viikoittaiselle tapahtumalle. Aunela on paikallisesti merkittävä rakennus keskellä Hyrylää. Talo tulee kunnostaa yhteisötilaksi ja hyödynnettäväksi monipuoliseen sivistys- ja kulttuuritoimintaan.

Tällä hetkellä tila toimii yhteisötilana.

Klaavolan ja Ilmatorjuntamuseon välisen tien entisöiminen kevyenliikenteen kylätieksi

Raskasliikenne käyttää museoiden välistä tietä turhan usein. Museoalueen kokonaiskehittämisen kannalta Klaavolan ja Ilmatorjuntamuseon välinen tie tulisi muuttaa kevyenliikenteen kylätieksi. Tavoitteena on ottaa tien varressa oleva navettarakennus käyttöön niin, että siellä olisi museoiden sisäänkäynti ja museokauppa sekä mahdollisesti kahvilatoimintaa.

10-rakennus

10-rakennus on osa Monion kokonaisuutta. Rakennus korjataan Hyrylän käsityökeskuksen, Taito muotoilu- ja käsityökoulun Helmin sekä kulttuuripalveluiden tilaksi, jossa on myös tila kahvila-käsityö(kauppa)yrittäjälle. Käsityökeskus ja muotoilu- ja käsityökoulu tarvitsevat tiloja eri materiaalien koulutus- ja käsittelykäyttöön. Kulttuuripalveluiden käyttöön tulee työtilat, jotka palvelevat myös Moniossa järjestettäviä tapahtumia ja niiden tuotantoa.

Vuoden 2021 aikana tehdään rakennuksen hankesuunnitelma, jossa kuvataan projektin peruskorjaustarve.

Kulttuuri- ja museopalveluiden keskeiset projektit suunnittelukaudelle 2019– 2026

- Halosenniemen peruskorjaus, puutarhan kunnostus ja asiakaspalvelutilojen laajentaminen
- Taidekasarmin kunnostus taiteen tilaksi

2.3.8 Kirjastopalvelut

Kirjastoilla on yhteiskunnassa tärkeä ja monipuolinen sivistystehtävä. Kirjastossa ei ainoastaan hankita tietoa, käytetä ja lainata aineistoja, vaan siellä myös opitaan, harrastetaan, kokoonnutaan, työskennellään ja toimitaan yhdessä. Kirjastoissa järjestetyt tapahtumat ja tilaisuudet ovat lisääntyneet vuosi vuodelta. Kirjastoista on muodostunut niin sanottukolmas tila, fyysinen ja digitaalinen sosiaalinen areena, jossa luodaan yhteisöjä.

Kirjastolaki (1492/2016) määrittelee yleisen kirjaston tehtäväksi mm. "tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan". Lain vaatimus tulee huomioida uusien tilojen suunnittelussa ja vanhoja uudistaessa. Kunnan strategian tavoitteet asukkaiden omaehtoisen tekemisen ja yhteisökäytön mahdollistamisesta ovat linjassa lain kirjausten kanssa.

Myös yleisten kirjastojen laatusuosituksessa määritellään tavoitteet kirjastotiloille. Yleisten kirjastojen laatusuosituksen mukaan toimintaan soveltuvaa tilaa tulee olla vähintään 100 m² / 1000 asukasta ja kirjaston palvelupaikka tulee sijaita siten, että 80 %:lla väestöstä matkaa enintään 2 km. Suositus koskee taajama-alueita, ja erityispiirteet ja autopalvelut huomioidaan. Myös matka-aikaa voidaan käyttää kriteerinä (enintään 30 min). Lisäksi kirjastotilojen tulee olla esteettömiä.

Pääkirjasto

Hyrylän keskustan kehittämisen päätökset vaikuttavat pääkirjaston rakennuksen tulevaisuuteen. Mikäli keskustan kehittäminen toteutuu suunnitelmien mukaan ja liikekeskus rakennetaan pääkirjaston läheisyyteen, tulee kirjastorakennuksen ulkoasu kunnostaa ja kirjaston toiminnallisuudet ja pääovien sijainnit tarkistaa muuttuneeseen ympäristöön sopivaksi. Tässä yhteydessä pääkirjasto olisi luontevaa muuttaa osittain toimimaan omatoimikirjastona, jolloin kirjaston aukioloaikoja voitaisiin laajentaa.

Mikäli Monion tontilla oleva varaus kirjastosta päätetään käyttää, tulee mahdollisten uusien tilojen olla vähintään 2300 m² ja tilojen yhteyteen tulee pystyä sijoittamaan autotalli ja

kulkuyhteys kirjastoautolle.

Pääkirjaston toimivuutta on parannettu tilauudistuksin 2017 - 2019. Tila toimii monipuolisena yhteisöllisenä tilana ja Tuusulan pääkirjastona.

Jokelan kirjasto

Jokelan kirjasto on rakennettu vuonna 1986. Kirjastossa toteutettiin vuonna 2019 remontti, jossa uudistettiin kattopaneelit, lattia, korjausmaalattiin pinnat sekä muutettiin kirjavarasto työhuoneeksi. Remontin yhteydessä kirjaston kirjahyllyt ja muu kalustus uusittiin kokonaan turvallisiksi sekä vastaamaan kirjaston muuttuneita tarpeita. Vuonna 2020 kunnostettiin Jokelatalossa sijaitseva sali.

Jokelan kirjaston sijainti koulukeskuksen vieressä monitoimitalossa on toimiva ja kirjasto onkin onnistunut luomaan toimivat yhteistyösuhteet muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Jokelan monitoimitalo on tärkeä kokoontumispaikka paikallisille yhteisöille.

Kellokosken kirjasto

Kellokosken kirjastoon ja nuorisotilaan tehdään vuonna 2021 perusparannus, jonka kustannusarvio on 600 000 euroa. Kirjastoon ja nuorisotilaan tehdään tilamuutoksia sekä kirjaston osalta pinnat, valaistus ja kalustus uusitaan.

Kellokosken kirjasto on siirtynyt nykyisiin tiloihin vuonna 1983 ja tilat eivät enää sovellu nykyaikaisten kirjastopalveluiden toteuttamiseen. Kirjaston ja nuorisotilan yhteiskäyttöä pyritään tehostamaan muutoksien myötä. Kellokosken kirjaston aukioloaikoja pystytään laajentamaan omatoimikirjastoratkaisun myötä ja kirjastopalveluiden saatavuus paranee Pohjois-Tuusulan alueella.

Kirjastoauto

Kirjastoautotoiminta on olennainen osa kirjaston palveluverkkoa ja hakeutuvia kirjastopalveluita. Tuusulan kirjastoauto on hankittu vuonna 2016 ja sen käyttöikä tulee olemaan n. 15 vuotta. Kirjastoauton avulla pystytään saavuttamaan kunnan koulut ja päiväkodit ja tarjoamaan kaikille lapsille mahdollisuus käyttää kirjaston palveluja. Kirjastoauton avulla kirjastopalveluita voidaan tarjota lähipalveluna myös haja-asutusalueiden asukkaille.

Nykyinen kirjastoauto vastaa hyvin palvelutarvetta. Autoa ajetaan kahdessa vuorossa viitenä päivänä viikossa. Aamureitit ajetaan kouluilla ja päiväkodeilla. Iltavuorot puolestaan palvelevat haja-asutusalueiden ja uusien asuinalueiden asukkaita sekä hoivakoteja. Merkittävä osa kirjastoauton asiakkaista on lapsia, nuoria sekä lapsi- perheitä. Kirjastoauto-toiminnalla on suuri merkitys sellaisten kuntalaisten elämään, joiden on vaikea kulkea itsenäisesti laajassa kunnassa.

Kirjastopalveluiden keskeiset projektit suunnittelukaudelle 2019–2026

- Kellokosken kirjaston perusparannus (2021). Remontti toteutetaan vuonna 2021.

2.3.9 Vapaa-aikapalvelut

Liikunnan keskeiset projektit suunnittelukaudelle

Hyrylän urheilukeskuksen alueen liikuntaprojekteja riittää vuosiksi eteenpäin. Alueen kehittäminen varmistetaan joustavalla asemakaavalla ja tarkastelemalla säännöllisesti alueesta laadittua yleissuunnitelmaa. Yleissuunnitelman päivitystarve on viimeistään seuraavan valtuustokauden vaihtuessa, vuosina 2026-2027.

Urheilukeskuksen aluetta ja ympäristöä ml. Rykmentinpuistoa kehitetään liikunta- ja tapahtumapuistoksi, jossa on monipuolisia harrastus- ja kilpaurheilun suorituspaikkoja kaiken ikäisille kuntalaisille. Urheilukeskuksen projektien yhteydessä tutkitaan mahdollisuuksia oppimisympäristöjen kehittämiseksi. Urheilukeskus tarvitsee luontoa ja metsää ympärilleen. Ulkoilun merkitys ja ihmisten tarve hakeutua luontoon kasvaa, mikä on huomioitava kuntatason päätöksenteossa ja aluesuunnitelmissa.

Urheilukeskuksen alueen turvallisuutta parannetaan ja liikenteen sekä pysäköinnin tulee olla sujuvaa. Liikuntapaikkaprojektien toteuttaminen edellyttää kevyen liikenteen yhteyksien, siltojen ja pysäköintialueiden rakentamista alueelle. Kohteiden yksityiskohtainen suunnittelu ja toteuttaminen tehdään aina oleellisena osana ympäröiviä projekteja. Kilpailutien eteläpuolelle osoitetut P-alueet LP-5 ja LPA-18 tulevat kunnan toteutettavaksi vuosien 2021-2024 aikana. Pysäköintialueita ei rakenneta yksittäisten toimintojen tarpeisiin, alueen käyttäjät tukeutuvat lähellä ja saatavilla oleviin P-paikkoihin. Yhteydet rakentuville asuinalueille ovat vielä osin rakentamatta ja niiden toteutusta tulisi kiirehtiä kunnallisteknisten töiden yhteyteen.

Urheilukeskuksen alueen kehittämisen yhteydessä tulee ratkaista kunnan rooli ja tarvittavat resurssit eri rakennusprojekteissa. Lähtökohtana on maksuttomien ja vuoroista vapaiden ulkoliikuntapaikkojen rakentaminen pääasiassa kunnan toimesta ja kilpaurheilun suorituspaikkojen sekä liikuntalaitosten toteuttaminen kunnan tytäryhtiöiden toimesta ja pääosinkäyttäjien rahoittamana. Aluetta kehitetään kokonaisuutena ja kunta vastaa osaltaan kehittämisestä ja toiminnan koordinoinnista.

Kunnan tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliselle liikunnan ja virkistyksen toimintaympäristölle rakentamalla ympäröivää, pohjavesialueella sijaitsevaa infraa ja vastata alueen pysäköinnin ja liikenteen sekä palveluiden toimivuudesta ja sujuvuudesta. Alueen kävijämäärät ovat kasvaneet viime vuosina merkittävästi. Kunta on panostanut määrätietoisesti urheilukeskuksen alueen kehittämiseen.

Muita tärkeitä liikkumista edistäviä projekteja ovat Tuusulanjärven luontokohteiden toteuttaminen ja liikuntapaikat, joita on toivottu kuntaan rakennettavaksi tai erikseen kunnostettavaksi. Tällaisia kohteita ovat mm. uimarannat ja -paikat ml. vanhojen kunnostaminen, nuorison suosimat uudet lajit, juoksuportaat, koirapuistot, pyörätiet, ulkoiluraitit, kuntoilupisteet, lähikentät ja harrastuspaikat. Monet projekteista voidaan toteuttaa lähellä asuinalueita, puistojen rakentamisen yhteydessä, koulujen pihuille ja kuntakeskuksiin asukkaiden toiveita ja ehdotuksia huomioiden.

Myös lähiliikuntapaikka-ohjelmaa ja tavoitteita päivitetään edellä mainituista näkökulmista valtuustokauden aikana.

Uimahallin laajentamisen tarpeet sekä tavoitteet ovat kartoitettu ja tietojen pohjalta tehdään tarvittavia päätöksiä jatkotoimista. Uimahallin ja maauimalan tarveselvitys valmistui 2020 (Sport Venue). Jatkotyönä on tutkittu tarkemmin eri vaihtoehtojen soveltuvuutta ympäristöön. Hyrylän keskusta ja uimahallin ympäristö kehittyi nopeasti. Tämä asia on hyvä huomioida, mikäli Hyrylän keskustassa sijaitseva uimahalli halutaan säilyttää maauimalan sijaintivaihtoehtona.

Liikunnan palveluverkko ja olosuhteet on kuvattu tarkemmin Järvenpään ja Tuusulan yhdessä teettämässä liikuntapaikkaselvityksessä (2017–2029). Selvitys valmistui loppuvuodesta 2017 ja se sisältää ylikunnallisen tarkastelun lisäksi tietoa tuusulalaisten liikunta-aktiivisuudesta. Edellä mainitun lisäksi Tuusula, Kerava ja Järvenpää laativat yhteisen, ylikunnallisen liikuntapaikkarakentamisen kehittämistyön erityisesti maankäytön näkökulmasta (Smart Sport). Ylikunnallisten reittien kehittämiskohteita löytyy mm. kuntatason suunnitelmasta (Sweco 2020). Tuusulalaisten liikunta-aktiivisuutta seurataan vuosittain mm. tehtävillä kyselyillä ja osallisuustyöllä.

Liikunnan, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on paljon muutakin kuin rakentamista ja ylläpitoa. Se on harrastajien, yhdistysten, yritysten ja kaikkien kuntalaisten näkemysten yhteensovittamista ja yhteistä työtä. Kaikki toimialueet voivat vaikuttaa liikkumisen ja arjen aktiivisuuden edistämiseen. Kuntatason tavoitteena on varmistaa riittävät resurssit yhteisen työn toteuttamiseen ja koordinoida kokonaisuutta.

Liikunnan palveluverkon kehittämiseen, ylläpitoon ja turvallisuuteen sekä sen kokemiseen tulee osoittaa riittävästi suunnittelu- ja ylläpitoresursseja.

Pääkaupunkiseudun monipuolisin urheilukeskus

Kuntatason tavoitteena on kehittää urheilukeskuksesta yksi Helsingin seudun parhaista omaehtoisien harrastamisen ja aktiivisen valmennustoiminnan ympäristöistä. Suurimmat lähivuosien projektit ovat monitoimihallit, jotka rakennetaan urheilukeskukseen kahdessa vaiheessa. Tuusulan kunnan toimeksiannosta laadittiin selvitys monitoimihallin konseptista, rahoitusmalleista ja hallinnollisista ratkaisuista sekä taloudellisista vaikutuksista. Sittemmin kunta on tarkentanut tavoitteita ja pyrkinyt realistiseen ja taloudellisesti kestäväan ratkaisuun.

Liikuntalaitosten suunnittelun kantavana teemana ja tavoitteena on, että urheilukeskus tuottaa tilat lähelle rakennettavien koulujen käyttöön. Koko alueen päiväkäyttöä tehostetaan ja aluetta johdetaan tulevaisuudessa yhtenä kokonaisuutena.

Vaihe 1, voimisteluhalli / mailapelihalli = salibandyhallin laajennusosa ja ulkokentät

ALOITETTU 10/2021

Hallin pääasiallisena käyttäjänä 1000 jäsenen suurseura Voimisteluseura Keski-Uusimaa. Uusi rakennus on salibandyhallin laajennusosa. Voimisteluhallissa on kolme erikokoista liikuntasalia. Suurin sali on telinesali, joka on pääosin pidemmälle edenneiden voimistelijoiden harjoituspaikkana. Toiseksi suurin sali on tarkoitettu varustaa pääosin harrastevoimistelijoiden käyttöön. Kolmas salitila on äänieristetty ja tarkoitettu liikuntakäyttöön, jossa soitetaan voimakasta musiikkia tai tuotetaan kovaa ääntä. Voimistelijoiden puku-, pesu- ja wc-tilat ovat kaikki ensimmäisen kerroksen tasossa. Toisessa kerroksessa on toimistotiloja, valmentajien pukutilat

sekä parvikatsomo. Mailapelihallin ensimmäisessä kerroksessa on kaksi pelikenttää ja wc-tilat. Toisessa kerroksessa on pienet pukutilat ja parvikatsomo.

Asemapiirustuksessa on esitetty alustavat sijainnit viidelle tenniskentälle ja kahdelle ulkopadelkentälle. Kentät sijoittuisivat tennishallin pohjoispuolelle, nykyisten kahden tenniskentän alueelle ja välittömään läheisyyteen. Kenttien yhteyteen rakennetaan pieni huoltorakennus/tila kesäkäyttöön. Rakennettavat kentät korvaavat lisäksi myös urheilukeskuksen lähellä olevat, Moukarinkujalla sijaitsevat tenniskentät (3kpl), jotka ovat elinkaarensa päässä ja Moukarinkujan/Lahelanrinteen alueen kehittyessä asuin- ja liiketiläkäyttöön.

Vaihe 2, Jalkapallohalli-liikuntahalli-kuntosali = Monitoimihalli

2023-2024

Jalkapallohallin käyttäjinä toimisivat Tuusulan Palloseura ja Pallokerho Keski-Uusimaa. Nykyinen ylipainehalli on liian pieni ja moneen kertaan jo käyttöikänsä ylittänyt. Hallin rikkoutuminenkin on jo sen ikänsä puolesta mahdollinen, mikä johtaisi siihen, että seurat joutuisivat lähtemään hakemaan kauempaa talvipelipaikkaa nuoremmille harrastajille

Jalkapallohallin ja liikuntahallin aputilat on suunnitelmassa sijoitettu hallien väliin, jolloin ne pystyvät joustavasti palvelemaan molempia halleja muuttuvissa käyttötilanteissa. Ratkaisu mahdollistaa myös sen, että tiloilla on yhteinen pääsisäänkäynti, valvonta ja aulapalvelut, sekä joukkuepukuhuoneisiin johtava ulkojalkineliikenteen käytävä. Jalkapallohallin koon määrittää kohteeseen valittu kentän koko, joka tässä projektissa on täysikokoinen kenttä 64 x 100m suoja-alueineen. Kaarihalliin muodostuu aina rakenteensa vuoksi jonkin verran matalampia tiloja pitkille sivuille. Nämä alueet hyödynnetään suunnitelmassa verryttelyalueina ja katsomoalueina.

Tässä projektissa on tarkoitus mahdollistaa myös koripallon, lentopallon, futsalin, käsipallon tai salibandyn pelaaminen hallissa. Osassa näitä lajeja kenttäkoko on 20 x 40 m ja suojaetäisyysvaatimus kiinteisiin rakenteisiin on harjoitusoloissa metri. Liikuntahallin sali voidaan jakaa tarvittaessa kolmeen osaan esim. opetustoimen tarpeita silmällä pitäen. Lisäksi sinne on suunniteltu seinille nostettavat katsomoelementit noin 120-170 hengelle. Kuntosalin on tarkoitus palvella urheilukeskuksen käyttäjiä ja perheitä monipuolisesti. Kuntosalia on urheilukeskuksen alueelle jo pitkään kaivattu. Ulkopuolinen yrittäjä kilpailutetaan todennäköisesti vetämään kuntosalin toimintoja.

Tuusulan kunnan tavoitteena on johtaa urheilukeskusta kokonaisuutena eli muodostaa alueelle yksi kunnan tytäryhtiö vastaamaan nykyisistä ja tulevista liikuntalaitoksista yhteistyössä kunnan kanssa. Perusajatuksena on, että Tuusulan Tenniskeskus Oy ja Tuusulan Tekonurmi Oy yhdistetään ensivaiheessa. Monitoimihallin liikuntasalin tarve on itsestään selvä asia koulujen kannalta ja tämän investoinnin kannattavuus on yhteistyössä kunnan kanssa laskettu verraten siihen, että vastaavia liikuntatiloja investoitaisiin uusien koulurakennusten yhteyteen.

- Rykmentinpuiston yhtenäiskouluun rakennetaan vain 600m² liikuntasali (tarve 1200m²)
- Monioon (lukio, kansalaisopisto, taiteen perusopetus, käsityökoulu) rakennetaan vain 600 m² liikuntasali (tarve 900m²)
- Rakentamisen neliöhinta alv.0% on n. 2.600€ (päivitettävä luku)
- Urheilukeskukseen rakennetaan liikuntahalli, joka kattaa tarvittavat lisäneliöt, jolloin kustannussäästönä koulujen saleista saadaan n. 2,3M€

- Säästö sisäisissä vuokrissa on n. 200.000€/vuosi

Halli-investoinnit tehdään kunnan tytäryhtiöiden taseisiin, kunnan takaamalla investointilainoilla ja mahdollisilla oman pääoman lisäyksillä. Rahoitustarpeet tarkentuvat hankesuunnitelman pohjalta.

Rakennusinvestoinnit

Monitoimihalli / jalkapallohalli 10 000 000 €

Tuusulan kunta panostaa urheilukeskuksen alueella nykyisten liikuntapaikkojen kunnossapitoon ja uusiin, monipuolisiin ja houkutteleviin liikuntamuotoihin. Nykyisten liikuntalajien oheisharjoitus- ja lähiliikuntapaikkoihin panostetaan mm. ulkoilureittejä kunnostamalla ja saavutettavuutta parantamalla. Kuntoportaat, alikulkutunnelit ja kuntovälinealueet ovat valmistuneet 2021 ja alueelle suunnitellaan myöhemmin nykyisen korvaava skeittiparkki, jonka luonnoksia laaditaan yhteistyössä harrastajien kanssa.

BMX-rata

Kilpailutien eteläpuolella käynnistyi lokakuussa 2021 kaiken ikäisille lapsille ja oheisharjoitteluun sopiva sekä koulupyöräilyn kehittämisen ja kansainväliset lajikelkailutkin mahdollistava BMX-radan rakennusurakka. Radasta on laadittu tarveselvitys ja esisuunnitelma vuosina 2018-2019.

Ulkotekojää Tuusulaan

Vapaa-aikapalvelut tekee 2021-22 aikana selvityksen, johon sisällytetään tietoa erikokoisten ulkotekojääalueiden kustannuksista, sijaintimahdollisuuksista ja toteutus- sekä rakennustavoista. Selvitykseen sisällytetään myös alueellista/ylikunnallista tarkastelua ja vertailutietoa. Vaikutukset tarvittaviin oheispalveluihin mm. pysäköintialueiden määrään, ylläpidon kustannuksiin ja henkilöstön tarpeeseen erilaisissa toteutustavoissa tulee myös arvioida. Työssä käytetään tarvittaessa ulkopuolista asiantuntijaa.

Selvitys saadaan kunnan päätöksentekoeleimiin arvioitavaksi keväällä 2022.

Koulujen liikuntasalit

Palveluverkkosuunnitelma vaikuttaa liikuntasalien käyttöön ja määrään tulevaisuudessa. Asia tulee huomioida suunniteltaessa koulujen uusia liikuntatiloja, poistuvien yksiköiden vaikutuksia ja uusien liikuntatilojen toiminnallista ja kokoon liittyviä tarpeita. Liikuntasaleihin kohdistuvista vaikutuksista tehdään tarkempi selvitys. Uudet liikuntatilat tuovat mahdollisuuksia tehokkaalle ja joustavalle liikuntakäytölle. Tilat ovat suurempia mutta yksiköt vähenevät. Selvitys laaditaan koskemaan kaikkia kuntakeskuksia ja siinä otetaan huomioon myös yhdistystoimintaa koskevat tarpeet.

Alueellisen nuorisotyön keskeiset projektit suunnittelukaudelle 2019–2026

Alueellisen nuorisotyön palveluverkko Tuusulassa kattaa nuorisotilat, joissa järjestetään nuorten toiveista lähtevää avointa toimintaa ja tapahtumia. Tilat ovat avoinna toimintakaudella 4-5 iltana viikossa. Tuusulassa on tällä hetkellä neljä nuorisotilaa, kaksi Hyrylän alueella, yksi Kellokoskella ja yksi Jokelassa. Avoin nuorisotalotoiminta työmuotona on edelleen tärkeä osa nuorisotyötä ja se on

saanut rinnalleen alueellista ja tilatonta nuorisotyötä, jota tehdään tapahtumissa, toiminnoissa ja paikoissa, jotka eivät ole erityisiin tiloihin sidottuja. Työmuoto on alueellista toimintaa hyvin täydentävä. Se on tavoittanut toimintavuosien aikana paljon nuoria, joihin ei olisi saatu kontaktia perinteisen talotoiminnan avulla. Tätä työtä tehdään erityisesti Hyrylän alueella mutta tulevaisuudessa muuallakin Tuusulassa.

Koulunuorisotyö vakiintuu suunnitelmakaudella osaksi kouluissa tapahtuvaa, oppilaiden opiskelua ja elämää helpottavaksi työtavaksi ja alueellinen nuorisotyö on osa tätä toimintaa. Kokoaikainen tiimipari pystyy tuottamaan laadukkaampaa koulunuorisotyötä ja työmuoto on huomioitava koulukampusten suunnittelussa ja toteutuksessa.

Tuusulassa ei ole syytä keskittää alueellista nuorisotyötä esim. Järvenpään tapaan (yksi iso tila), vaan palveluverkkoa tulee tarkastella kuntakeskuksien näkökulmasta. Hyrylän alueella talotoimintaa on ideoitu osaksi urheilupuiston kehittämistä tai tulevien kouluprojektien yhteydessä toteutettavaksi toiminnaksi. Toiminta on mahdollista sijoittaa myös osaksi kaupan palveluita, joista on Kuuma-kunnissa hyviä kokemuksia. Erityisesti kouluprojekteja käynnistyy suunnittelukaudella useita ja nuorison tarvitsemat kokoontumistilat kartoitetaan jokaisen uuden koulun hankesuunnittelun yhteydessä. Alueellinen nuorisotyö on ollut mukana palvelukeskuksen ja sinne tulevan nuorisotilan suunnitteluun.

2.4 SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

Tuusulan hyvinvointipalvelujen kehittämisen kannalta ja kaikkien tuusulalaisten hyvän elämän turvaamiseksi on tärkeää, että myös pitkällä aikavälillä sosiaali- ja terveyspalveluja on tarjolla Hyrylän, Jokelan ja Kellokosken taajamissa.

Tuusulassa on tällä hetkellä noin 1000 yli 80-vuotiasta asukasta ja heidän määränsä kasvaa väestösuunnitteen mukaan vuoteen 2045 mennessä yli neljään tuhanteen eli määrä nelinkertaistuu. Ikäväestön määrän kasvua on ennakoitava kaavoituksessa ja palvelujen suunnittelussa, jotta heille voidaan turvata asianmukaiset asunnot ja palvelut.

Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä (Keusote) on tuottanut 1.1.2019 lukien Tuusulan asukkaiden sosiaali- ja terveyspalvelut. Kunta on vuokrannut palvelutuotantoa varten alla olevasta taulukosta ilmenevät tilat. Keusote on linjannut palveluverkkonsa (=palveluiden verkko) kehittämisen suuntaviivat syksyllä 2020 ja tulee erikseen tekemään päätökset mahdollisista palveluverkkomuutoksista. Työssä on keskeisenä alkuvaiheen painopisteenä kehittää alueella sähköisiä sekä kotiin vietäviä ja liikkuvia palveluita.

Sosiaali- ja terveyspalveluita tuotetaan vuodesta 2023 alkaen Hyvinvointialueiden toimesta. Uudistus vaikuttaa palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuisiin kuntien ja hyvinvointialueiden välillä.

Keusote-kunnat muodostavat Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen. Hyvinvointialueiden käyttöönoton valmistelu on käynnistynyt syksyllä 2021 ja valmistelu jatkuu vuoteen 2022. Tavoitteena on osana valmistelua aikana laatia investointiohjelma, jonka aikana ratkaistaan Etelä-Tuusulan sote-aseman tulevaisuus yhteistyössä sote-toimijoiden kanssa. Tuusulan kunnan tavoitteena on saada päätökset Hyrylän sote-aseman uudisrakentamisesta ja hypa-korttelista, lähivastaanottopisteistä ja täyden palvelun perhekeskuksesta.

Tässä tilanteessa kunnan on kuntatalouden näkökulmasta tarkoituksenmukaista vain ylläpitää

sotepalveluille vuokrattujen tilojen käytettävyyttä nykyisiin toimintoihin. Tämä tarkoittaa lähinnä tarpeellisia vuokranantajan vastuulle kuuluvia vuosikorjauksia. Mikäli käyttäjävuokralainen haluaa toiminnallisia muutoksia, niistä sovitaan erikseen Keusoten kanssa ottaen huomioon remonttikustannusten vuokraikutukset.

Siinä tapauksessa, että Keusote tai hyvinvointialue luopuu jonkin vuokratilan käyttämisestä, kunta arvioi heti tilojen jatkokäytön mahdollisuudet ja vaihtoehtona tiloista luopumisen.

Sosiaali- ja terveystalouden palveluverkko koostuu tällä hetkellä seuraavista kiinteistöistä

Rakennuksen-nimi	Katuosoite	Rakennustyypi	Valmis-tu-mis-vuosi	Huoneis-toala koko ra-kennus (htm2)	Huoneisto-ala, K-U so-ten palve-luihin siir-tynyt osuus (htm2)	Hallinta-muoto
Ester Matilda koti	Konduktöörin-kuja 2	Rivitalot	1996	832	371	Vuokrattu
Etelä-Tuusulan sosiaali ja ter-veysasema	Hyryläntie 13	Terveyskes-kukset	1969	8 921	8308	Omistettu
Etelä-Tuusulan sosiaalipalvelui-den toimisto	Autoaseman-kuu 2	Kirjastot ja ar-kistot	2001	4 775	962	Omistettu
Jokelan sosiaali- ja terveysasema	Opintie 1	Terveyskes-kukset	1982	1 494	1431	Omistettu
Kasvatus- ja per-heneuvola Hyrrä	Autoaseman-kuu 2	Liike- ja tava-ratalot, kaup-pakeskukset	2003	242	220	Vuokrattu
Kellokosken so-siaali- ja terveys-asema sekä kir-jasto	Kuntotaival 2	Terveyskes-kukset	2007	2 644	2 044	Omistettu
Kiinteistö Oy Rii-hikallion Palvelu-keskus	Pellavamäen-tie 9	Vanhainkodit	2014	5 270	978	Vuokrattu
Kiinteistö Oy Tuusulan Riihi-koto	Pellavamäen-tie 3	Vanhainkodit	2016	5 128	5 128	Vuokrattu
Kustaa Adolf -koti	Aurinkokuja 4	Rivitalot	1998	0	350	Vuokrattu

Martta Augusta -koti	Kievarinkaari 1	Muut asuin-kerrostalot	1993	1 245	299	Vuokrattu
Perhetukikeskus A rakennus	Kirkkotie 44	Lasten- ja koulukodit	2011	507	507	Omistettu
Perhetukikeskus B rakennus	Kotorannankuja 2	Lasten- ja koulukodit	1935	306	306	Omistettu
Perhetukikeskus C rakennus	Kirkkotie 44	Toimistorakennukset	1895	283	283	Omistettu
Toimintakeskus Kettunen	Tähtientie 2	Luokittelemattomat opetusrakennukset	1982	1 152	1 152	Omistettu
Työtoimintakeskus	Amerintie 1			570		Vuokrattu
Neitoperho	Lahela	Kehitysvammaisten palveluasuminen	2020		700	Vuokrattu

2.5 HALLINNON TILAT

Hallinnon palveluverkossa on pitemmällä aikavälillä kyse lähinnä kunnantalon ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskukseen Marianlinnassa sekä muiden pienempien hajasijoitettujen toimintojen tulevasta sijoittumisesta. Tuusula on sisäilmasyistä luopunut jo keväällä 2020 osoitteessa Hyryläntie 16 sijaitsevan, kunnantalon käyttämisestä.

Entisessä kunnantalossa sijainneet toiminnot on siirretty keväällä 2020 väliaikaisina väistötiloina toimiviin kunnan omistuksessa oleviin Tuuskodon tiloihin osoitteessa Kotorannantie 1 sekä Sahankulmassa osoitteessa Moukarinkuja 4 sijaitseviin vuokratiloihin, Tuuskotoon on sijoitettuna n. 110 työntekijää ja Sahankulmaan n. 70 työntekijää.

Entisen kunnantalon rakennus on tarkoitus purkaa ja tontille näin toimittaessa voidaan kaavoittaa asuinrakentamista.

Tuleva hallinnon tilojen suunnittelu on meneillään. Kunnan hallinnollisten toimintojen ratkaisu liittyy vireillä olevaan Hyrylän palvelukeskuksen projektin valmisteluun, jossa kunnantalon toiminnot sijoitettaisiin keskustan uusien kaupallisten palvelujen yhteyteen ja vuokraamalla tarvittavat tilat kunnan käyttöön. Hallinnon ja kokoontumistilat keskitettäisiin siten, että niihin siirtyisivät nykyiset väistötiloissa olevat entisen kunnantalon toiminnot ja hajallaan olevat muutkin toiminnot, kuten Keski-uudenmaan ympäristökeskus.

Kunnan hallinnon uusiin tiloihin siirtyminen tapahtuisi tämän hetkisen arvion mukaan aikaisintaan vuonna 2023. Tämän hetkinen arvio keskittämisellä "uudelle kunnantalolle" siirtyvän henkilöstön määrä olisi kaikkiaan n. 250 henkilöä. Uusien toimitilojen suunnittelussa ja mitoituksessa otetaan kuitenkin huomioon tehokas tilankäyttö sekä uudet työn tekemistavat, kuten lisääntyntä etätyö.

Hallinnon tilojen kokonaismäärä ja kustannukset ovat väistötiloihin siirtymisen vuoksi kasvaneet. Palveluverkon kehittämisessä on tavoitteena käytössä olevien tilojen neliömäärän huomattava alentaminen, monikäyttöisyyden lisääminen ja toimintatapojen uudistaminen. Näillä keinoilla kustannuksia saadaan alennettua siirryttäessä Hyrylän liike- ja palvelukeskuksen yhteyteen.

Kunnan hallinnon ja niiden yhteydessä olevien palvelutilojen (kunnantalon toiminnot, Keskiuudenmaan ympäristökeskus, Tuusinfo) kokonaiskustannukset olivat vuonna 2020 noin 1.516.000 euroa vuodessa. Siirrettäessä toiminnot Hyrylän liike- ja palvelukeskuksen yhteyteen, ovat arvoidut kustannukset noin 856.000 euroa. Kustannusarvioissa on käytetty omien tilojen osalta sisäisen vuokran perusteita ja ulkopuolelta vuokrattujen tilojen osalta todellisia ja tulevien tilojen osalta arvioituja vuokratkustannuksia.

2.6 YHTEISÖJEN KÄYTÖSSÄ OLEVAT TILAT - YHTEISKÄYTTÖISET TILAT JA YHTEISÖTILAT

Kuntien laaja hyvinvointitehtävä

Kunnalle kuuluvan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä on laaja ja edellyttää poikkihallinnollista yhteistyötä kaikkien toimialueiden kesken. Hyvinvointi- ja osallisuustyötä ohjaa mm. perustuslaki, kuntalaki ja terveydenhuoltolaki sekä kuntastrategia, kunnan hyvinvointisuunnitelma alaohjelmineen, järjestösuunnitelma ja osallisuusmalli.

Hyvinvointiin kuuluu sekä yksilön että yhteisön hyvinvointi. Yhteisön hyvinvoinnin edistämässä hyvinvointierojen ja segregaaation pienentämisellä on iso merkitys. Ikäihmisten määrä kasvaa vuosi vuodelta ja ikäihmisten kokoontumisen tarpeet kasvavat määrällisesti sekä kokoontumistarpeiden että kerralla kokoontuvien ihmisten määrän osalta. Tilat ovat keskeinen tuen muoto yhdistysten, seurojen ja asukkaiden omaehtoisen toiminnan mahdollistamisessa.

Tilat mahdollistavat asukkaiden ja yhteisöjen toimintaa

Tuusulassa asukkaiden osallisuutta ja aktiivisuutta vahvistetaan tarjoamalla tiloja harrastustoiminnalle ja kohtaamisille. Asukastoiminnan luonnollisia kohtaamisen paikkoja ovat alueen toiminnalliset keskuksat, koulut, päiväkodit ja vapaa-ajanpaikat. Muita asukasosallisuuden keinoja ovat mm. kehittämisverkostot, osallistuva budjetointi, yhteiskehittäminen, talkoot ja neuvonta esimerkiksi lupa-asioissa.

Kunnan tavoitteena on, että käytössä oleva palveluverkko on asukkaiden ja yhdistysten hyödynnettävissä mahdollisimman laajasti ja tilojen käyttöaste nousee. Palveluverkon uudistuessa ja sen vastatessa yhteisökäytön moninaisiin tarpeisiin, voidaan erillisistä yhteisötiloista jopa luopua ja kiinteistöt realisoida.

Yhteisökäytön näkökulma on jatkossa huomioitava paremmin sekä uusia kiinteistöjä suunniteltaessa ja rakennettaessa että olemassa olevia kiinteistöjä uudistettaessa.

Yhteiskäytössä olevat tilat

Tuusulassa toimivat yhteisöt ja asukkaat voivat nykyisellään varata käyttöönsä kunnan palveluverkon tiloja. Kunnan tilojen varauskäytännöt, hinnoittelu (maksuton/maksullinen) sekä

tilojen käytön pelisäännöt ovat kirjavia ja niitä on tarpeen yhtenäistää. Yhteisökäytön mahdollistaminen edellyttää myös toimintatapojen tarkastelua ja uusien toimintatapojen määrittelyä yhteisökäytön tarpeet huomioiden ja yhdessä yhteisöjen kanssa.

Alati digitalisoituva toimintaympäristö haastaa yhteisöjä ja asukkaita muutokseen myös kokoontumistavoissa. Tällä hetkellä yhteisöille tarjotaan tapahtumaviestintään verkossa olevaa tapahtumakalenterialustaa ja kunnan palvelupisteiden infotaulua. Alueellisilla kehittämisverkostoilla on myös Facebook-ryhmät yhteisöjen ja asukkaiden käytössä. Tilavarauksiin on käytössä Timmi-tilanvarausjärjestelmä. Tilavarausjärjestelmän uudistaminen tulee ajanohtaiseksi vuonna 2022. Korona-aikana virtuaalisten tilaisuuksien järjestäminen on lisääntynyt ja käytössä on mm. Zoom ja Teams-alustat.

Yhteisökäyttöön on kunnalla tarjota seuraavia yhteiskäyttöisiä tiloja

- Liikuntatilat - sisällä ja ulkona
- Yleiset alueet ja yleisötapahtumat
- Koulujen liikuntasalit
- Koulujen muut tilat
- Varhaiskasvatusyksiköt
- Nuorisotilat
- Leirikeskus Metsäpirtti ja rantasauna
- Kulttuuritilat
- Kokoustilat
- Jokela-talo
- Kirjaston tilat
- Kunnantalo

Erilliset yhteisötilat

Tuusulan kunta tukee asukkaiden ja yhteisöjen omaehtoista toimintaa tarjoamalla yhteisötiloja maksutta varaajien käyttöön. Yhteisötilojen suurimpia käyttäjiä ovat rekisteröityneet eläkeläis-, kotiseutu- ja asukas-, sote- ja muut harrasteyhdistykset. Myös Keusote, vapaamuotoiset asukasryhmät ja yksityishenkilöt ovat säännöllisiä yhteisötilojen käyttäjäryhmiä. Myös taloyhtiöt ovat kiinnostuneita käyttämään tiloja kokouksiinsa. Liikuntasalien puute näkyy myös siinä, että yhteisötiloja varataan ryhmäliikunnalle.

Vuonna 2021 asukkaiden ja erilaisten toimijoiden käytössä on ollut maksutta seuraavat erilliset yhteisötilat:

- Kellotupa, Kellokoski
- Kalliopohjan kerhohuone, Hyrylä

- Mäntymäki, Hyrylä
- Martta Augusta, Hyrylä (syksystä alkaen)
- Jokelan monitoimitalo (osa)
- Tiilitehtaan vanha ruokala, Jokela – PopUp -käytössä

Yhteisötilojen kokonaisuutta tarkastellaan vuosittain osana kunnan palveluverkon kokonaisuutta. Erillisten yhteisötilojen sisäiset vuokrat vuonna 2021 yhteensä n. 80.000 euroa.

Yhteiskäytön käyttäjäprofiilit ja palveluverkon suunnittelussa huomioon otettavat asiat
Yhteisöjen tilatarpeet vaihtelevat, sillä yhteisöt ovat erilaisia. Kunnan tilojen käyttäjät voi jakaa tarpeen perusteella säännöllisiin ja satunnaisiin käyttäjiin.

Käyttäjäprofiileja on tunnistettu seuraavasti: 1. Vakiovuorojen hakija, vakiintunut yhteistyökumppani, 2. satunnainen käyttäjä. 3. yleisötilaisuuksien järjestäjä, 4. asuinalueen toimija, 5. asukkaan oma käyttö.

Yhteiskäytön tulevien tilojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon ainakin seuraavat näkökulmat: 1. saavutettavuus, 2. esteettömyys, 3. muunneltavuus, 4. keittiö/ravintolatilat, 5. liikuntatilat, 6. piha-alueet, 7. liikenne ja pysäköinti, 8. kestävä kehitys.

Yhteiskäytön tavoitetila ja eteneminen

Tavoite kiinteistöjen tehokkaasta yhteiskäytöstä edellyttää yhteistä visiota Tuusulan tulevasta palveluverkosta. Nykyisten ja tulevien oppimisympäristöjen käyttäjiä ovat arkipäivisin lapset, oppilaat ja päiväkotien ja koulujen muu henkilökunta. Päivisin, iltaisin ja loma-aikoina samat tilat toimivat asukkaiden ja yhteisöjen toimintaympäristöinä

Tuusulan uudistuvassa palveluverkossa yhteiskäyttö halutaan mahdollistaa ainakin

- Kirjastoissa (Jokela, Kellokoski, Hyrylä)
- Kampuksilla mm. Monio, Rykmentinpuiston monitoimikampus, Kirkonkylän kampus, Riihikallion monitoimikampus, Lahelan monitoimikampus
- Kouluilla
- Varhaiskasvatyksiköissä
- Nuorisotiloissa tai -taloissa
- Hallinnon tiloissa
- Keusoten/hyvinvointialueen käytössä olevissa tiloissa

Yhteiskäytössä on sisätilojen lisäksi myös ulkotiloja. Tilat ovat mm. puistoja, koulujen ja

varhaiskasvatyüksiköiden pihöjå sekä lähiliikuntapaikkojå. Fyysisten tilöjån lisäksi asukkaat voivat kokoontua virtuaalisesti.

Tavoitteena on, että palveluverkon uudistuessa ja sen vastatessa yhteisökäytön moninaiisiin tarpeisiin, voidaan erillisistä tai ylimääräisistä yhteisötiloista jopa luopua ja kiinteistöt realisoida.

Yhteiskäyttö osana uudistuvaa palveluverkkoa ja palveluverkko-ohjelmaa

Osana palveluverkko-ohjelmaa ja sen yhteiskäytön poikkihallinnollista projektia sekä yhteiskäytön hankekohtaisia osaprojekteja valmistelemme ja ratkaisemme uudistuvan palveluverkon yhteiskäytön kysymyksiä. Työ käsittää mm. seuraavat osiot:

- Yhteisötilatarpeet/yhteiskäytön tarpeet
  - käyttäjien profilointi + tarpeiden kehittyminen, kunnan rooli tilöjån järjestäjänä, linjaukset kenelle tiloja/minkä tyyppiseen toimintaan, käytön sisällölliset asiat ja tilavaatimukset, tilöjån (fyysiset tilat, virtuaaliset tilat) ominaisuudet, käyttöajat, jne, digitalisaation hyödyntäminen
- Tavoitteet ja perustelut
  - ei erillisiä yhteisötiloja - kunnan palveluverkon monikäyttöisyys, uusien kokoontumistapöjån hyödyntäminen / digitalisaatio ym
- Tarvittavien tilöjån toiminnalliset kuvaukset
  - nykytila ja tulevaisuudessa hyödyntäen uudisrakentaminen
- Alueellinen suunnitelma palveluverkon käytöstä
- Mitkä tilat yhteisöjån käyttöön + toiminnan sisältö, etenemisaikataulu
- Tilöjån hallinnointimalli
- Maksullisuus/maksuttomuus, varausjärjestelmät, lukitukset, kalustaminen, vastuutahot / kontaktipinnat
- Yhteisötilat, joista luovutaan

3 KUNNAN PALVELUVERKON EDELLYTTÄMÄT MERKITTÄVÄT INVESTOINTITARPEET 2019–2026

3.1 PALVELUVERKON TOTEUTUS

Palveluverkkosuunnitelman toteuttamiseksi on käynnistetty vuoden 2021 alussa palveluverkko-ohjelma (Liite 5), jonka tavoitteena on toteuttaa palveluverkkosuunnitelma ohjelman muodossa hallitusti, kustannustehokkaasti sekä laaditun aikataulun ja laatuavoitteiden mukaisesti halliten samalla ohjelman tunnistettuja riskejä. Tavoitteena on toteuttaa ohjelma niin, että kokonaisvaikutus kunnan talouteen on pitkällä aikavälillä positiivinen.

Ohjelman organisaatio koostuu ohjausryhmästä, työryhmästä, ydintimistä, projekteista sekä poikkileikkaavista projekteista. Ohjelma raportoi kuukausittain ohjelman etenemisestä ohjausryhmälle, jona toimii kunnan johtoryhmän ja poliittisen johtoryhmän yhteiskokous.

3.2 PALVELUVERKON MITOITUS JA INVESTOINNIT

Palveluverkon projektit on mitoitettu opetusrakennusten osalta Opetushallituksen ohjeen ”Perus- ja esiopetuksen tilantarpeen tunnusluvut” (2012)¹ perusteella. Ohjeet on tehty ennen uutta OPS:ia, joten ne perustuvat vielä luokkakeskeiseen suunnitteluperiaatteeseen. Uudet solutyypiset ratkaisut ovat tehokkaampia.

Seuraavassa palveluverkon kaikki projektit mitoitettuna vuoden 2021 oppilasmäärillä.

Projekti	Lapsimäärä- kapasiteetti, ennuste 2021	Laajuus, ennuste [brm ²]	Tilatehokkuus, ennuste [brm ² /lapsi]	Rakennus- kustannukset, budjetti [€]	Rakennus- kustannukset, ennuste [€]
Martta Wendelin päiväkoti	210	3 234	15,4	11 500 000	12 300 000
Monio	610	8 773	14,4	33 200 000	33 200 000
Kirkonkylän kampus	627	8 271	13,2	26 030 000	31 400 000
Riihikallion monitoimikampus	863	11 560	13,4	32 370 000	36 950 000
Rykmentinpuiston monitoimikampus	1 066	12 259	11,5	35 000 000	36 050 000
Lahelan monitoimikampus	762	10 253	13,5	tarkentuu myöhemmin	tarkentuu myöhemmin
Jokelan koulukampus	tarkentuu myöhemmin	tarkentuu myöhemmin	tarkentuu myöhemmin	tarkentuu myöhemmin	tarkentuu myöhemmin
Yhteensä	4 138	54 350	13,1	138 100 100	149 900 000

¹ Uutta ohjetta ei ole julkaistu. Opetushallituksen sivuilla viitataan RT-kortteihin, joissa ei kuvata kokonaistilatarpeita muuten kuin esimerkkien kautta. Tämä johtuu varmaankin siitä, että uuden OPS:n mukaisten tilojen suunnitteluperiaatteet eivät ole vakiintuneet.

3.3 AIKATAULU PALVELUVERKON PROJEKTEILLE

Palveluverkko-ohjelman aikataulu on esitetty liitteessä 6. Aikatauluihin voi tulla muutoksia, jos kaavoista valitetaan.

3.4 RAKENNUSPROJEKTIT

Päiväkoti Martta Wendelin

Päiväkoti Martta Wendelin käynnisti palveluverkon uudistamisen ja on yksi varhaiskasvatuspalveluiden keskeisistä kunnallisista palvelutuotantoprojekteista. Kymmenryhmäinen päiväkoti Martta Wendelin tulee tarjoamaan varhaiskasvatusta noin 210 tilapaikkaa 1- 6 vuotiaalle lapselle. Päiväkoti nimetään Tuusulassa asuneen ja työskennelleen taiteilija-kuvittaja Martta Wendelinin (1893-1986) mukaan. Wendelinin taide tulee näkymään pääosin rakennuksen sisätiloissa. Päiväkoti toteutetaan Joutsenmerkittynä rakennuksena. Kun Martta Wendelin valmistuu, luovutaan Hyrylän ja Väinölän päiväkodeista. Etelärinteen päiväkodin toiminta lakkasi kesäkuussa 2020.

Kuva: Arkkitehti toimisto AFKS Oy, Martta Wendelin päiväkoti

Martta Wendelinin rakentaminen käynnistyi loppuvuodesta 2020. Päiväkodin valmistuu kesällä 2022 ja se otetaan käyttöön elokuussa 2022. Päiväkoti toteutetaan jaettuna urakkamuotona. Päiväkodin laajuus on 3 234 brm² ja kustannusarvio on 12,3 milj. euroa.

Monio, lukio ja kulttuuritalo

Monio, lukio ja kulttuuritalo, on erittäin tärkeä Tuusulan kunnan vetovoiman, brändin rakentamisen ja kuntastrategian toteutumisen kannalta. Projekti on saanut jo laajaa positiivista kansallista ja kansainvälistä huomiota. Arkkitehtuurisesta toteutuksesta pidettiin yleinen arkkitehtuurikilpailu 2017–2018. Monio mahdollistaa Hyrylän koulukeskuksen tontin vapauttamisen muuhun tarkoitukseen ja suuremman lukioyksikön perustamisen sekä lukion opiskelijamäärän kasvattamisen, joka tuo kunnalle lisää valtionosuuksia arviolta 550 000 €/vuosi (jos opiskelijamäärä kasvaa esim. 100 opiskelijalla). Monio mahdollistaa lukion erikoistumisen uudella tavalla, esimerkiksi IB-linja. Monion valmistettua Hyrylän yläkoulun oppilaat voivat käyttää Hyrylän koulukiinteistöä ja vapautuvia lukion tiloja laajemmin siihen saakka, kunnes Rykmentinpuiston monitoimikampus valmistuu. Hyrylän koulutontti voidaan

kaavoittaa muuhun tarkoitukseen ja luopua huonokuntoisista rakennuksista.

Kuva: Aarti Ollila Ristola Arkkitehdit Oy, Monio

Monio mahdollistaa uudet, terveet tilat elinikäisen oppimisen tukemiseen; taiteen perusopetukselle ja kansalaisopiston toiminnalle sekä kuntalaisille ja järjestöille monipuoliset kulttuuritilat. Monio tulee toimimaan monipuolisena koulutuksen, kulttuurin, osaamisen ja esittämisen keskuksena ja kohtaamispaikkana, jossa yhdistyvät useiden käyttäjäryhmien uusi oppimisympäristö ja kaikkia kuntalaisia palveleva kulttuuritalo. Rakennuksen käyttötarkoituksena on toimia lukio- ja kulttuurikeskuksena. Lisäksi rakennukseen sijoitetaan iso sali kulttuuri- ja esitystoimintaa varten, joka osaltaan tuottaa rakennukselle ilta- ja viikonloppukäyttöä muun opisto- ja kulttuuritoiminnan rinnalla. Keskittämällä palvelut yhteen paikkaan on tarkoitus nostaa palveluiden laatua ja saavutettavuutta, lisätä Tuusulan vetovoimaa kulttuurikuntana sekä lisätä tilankäytön tehokkuutta. Urheilukeskuksen ja uimahallin läheisyys ja mahdollisuus niiden tarjoamien palveluiden hyödyntämiseen on oleellinen etu projektissa. Monion hirsirakenteinen runko tulee olemaan ainutlaatuinen rakentamisen kohde, joka valmistuessaan tulee olemaan yksi Tuusulan maamerkeistä.

Monion rakentaminen alkoi kesäkuussa 2021 ja Monio valmistuu keväällä 2023 ja otetaan käyttöön elokuussa 2023. Monion toteutetaan kokonaisurakamuodolla. Kustannusarvio on tarkentunut urakoitsijavalinnan myötä ja on 33,2 milj. euroa. Rakennuksen laajuus on 8 773 brm².

Kirkonkylän kampus

Kirkonkylän koulussa on todettu laaja sisäilmaongelma. Lukuvuoden 2018 alusta lukien koulun oppilaat ovat opiskelleet koulun tontille rakennetuissa väistötiloissa. Väistötilat ovat käytössä koko rakentamisen ajan. Suunnittelussa päädyttiin koulurakennuksen sijoittumiseen nykyiselle tontille, sitä laajentaen. Kirkonkylän uusi kampus sisältää 9-ryhmäisen päiväkodin ja noin 450

oppilaan alakoulun 1–6 vuosiluokille (valtuuston päätös) sekä ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen. Kampuksen valmistuessa toiminta Mikkolan ja Kievarin päiväkodeissa päättyy. Kirkonkylän kampus palvelee Hyrylän pohjoisosaa ja toimii ns. Mattilan alueen asukkaiden palvelurakennuksena. Kampukseen luodaan uuden oppimisen mukaiset oppimisympäristöt ja kampus on yhteinen talo kaikille toimijoille.

Kuva: Arkkitehtitoimisto Lehto Peltonen Valkama Oy, Kirkonkylän kampus

Kirkonkylän kampuksen toteutussuunnittelu on valmistunut kesällä 2021, rakentamisen kilpailutus on järjestetty syksyllä 2021 ja rakentamisen on tarkoitus alkaa vuoden 2021 lopussa tontin esirakentamisella ja vanhan koulun purulla. Väistötilat on päätetty siirtää pois koulun tontilta oppilaiden turvallisuuden takaamiseksi. Siirto toteutetaan vuoden 2021 aikana.

Kirkonkylän kampus valmistuu kesällä 2024 ja otetaan käyttöön elokuussa 2024. Kampuksen kustannusarvio on tarkentunut urakkatarjousten saapumisen jälkeen ja se on 31,4 milj. euroa. Projektiin kuuluvat myös meluvalli ja -aidat sekä putki- ja kaapelisiirrot, yhteisarvoltaan noin 650 000 € sekä purkutyöt, yhteisarvoltaan noin 600 000 €. Kirkonkylän koulukampus toteutetaan jaetulla urakkamuodolla. Rakennuksen laajuus on noin 8 271 brm².

Tuomalan koulu on mahdollista yhdistää Kirkonkylän kampukseen. Asiasta on tehty erillinen ennakkovaikutuksen arviointi 2020.

Riihikallion monitoimikampus

Riihikallio on eniten kasvava alue tällä hetkellä Etelä-Hyrylässä. Jo nyt koulun nelisarjaisuus olisi mahdollinen, jos kaikki alueen lapset sijoitettaisiin Riihikallion koulun eikä osoitettaisi koulupaikkaa Mikkolaan. Riihikallion koulun tilat ovat tehottomat ja sokkeloiset, koulussa on paljon käytäviä ja se edustaa varsin perinteistä koulurakentamista, vanhin osa on 50 vuotta vanha. Liikuntasali ja ruokala ovat jo nyt liian pieniä koulun tarpeisiin. Koulun sisäilman kanssa on akuutteja ongelmia. Riihikallion kouluun on otettu käyttöön väistötilat vuonna 2019. Riihikallion monitoimikampus mitoitetaan noin 840 oppilaalle sekä noin 21 esiopetusoppilaalle.

Riihikallion monitoimikampuksen strateginen kehittämisselvitys on laadittu 2019 ja hankesuunnitelma on hyväksytty 6.4.2020. Koulun tonttia laajennetaan n. 0,9 ha pohjoisen ja lännen suuntaan. Uusi kampus tulee rakentumaan nykyisen koulun laajennetulle tontille ja

vanhasta koulusta säilytetään vuonna 2007 valmistunut yläkoulusiipi sekä julkisivuiltaan peruskorjattava liikuntasali. Vuonna 2007 valmistunut yläkoulusiipi on eriytetty omaksi projektikseen ja sen hankesuunnittelu on käynnistetty syksyllä 2021. Liikuntasalirakennus on oma hallinnollinen yksikkönsä, joka ei kuulu Riihikallion kouluun. Koulu voi vuokrata siitä liikunta- tms. tilana. Toteutussuunnittelu on aloitettu ja se valmistuu vuoden 2022 alussa.

Kuva: Arsatek Oy, Riihikallion monitoimikampus

Riihikallion monitoimikampuksen uudisrakennus valmistuu vuonna 2024 ja vanhan koulun purku, lähiliikuntapiha sekä liikuntasalin peruskorjaus 2025. Riihikallion koulukampus toteutetaan pääurakkamuodolla. Projektin kustannusarvio on 36,95 milj. euroa. Kustannusarvio pitää sisällään purkutyöt (705 000 €), liikuntasalirakennuksen peruskorjauksen (371 000 €) sekä hulevesiuoman siirron ja uuden pysäköintialueen (640 000 €). Monitoimikampuksen uudisrakennuksen laajuus on n. 11 560 brm² ja liikuntasalirakennuksen 1 677 brm².

Rykmentinpuiston monitoimikampus

Rykmentinpuiston alue on Etelä-Tuusulassa kasvava ja odotettavissa on suurempi asukasmäärä vuoden 2020 asuntomessujen jälkeen. Asuntomessualueelle on valmistunut yksityinen päiväkot. Rykmentinpuiston monitoimikampukseen sijoitetaan Mikkolan koulusta siirtyvät vaativan erityisen tuen ja vammaisopetuksen ryhmät. Tuusulan kuntastrategiassa on linjaus Tuusulan kansainvälistymisestä ja tavoitteenamme on Rykmentinpuistossa aloittaa englannin kielen painotettu opetus ensimmäiseltä vuosiluokalta lähtien. Jatkumo painotetusta opetuksesta olisi Monion IB-linjalle. Kun Rykmentinpuisto alueena valmistuu, luovutaan Hyrylän yläkoulun tiloista ja Hyökkälän koulukeskuksesta. Rykmentinpuistolla on synergiaa luontaisesti urheilukeskuksen ja Monion kanssa. Rykmentinpuiston monitoimikampus mitoitetaan noin 920 oppilaalle, noin 42 esiopetusoppilaalle sekä noin 100 vaativalle erityisoppilaalle.

Kuva: Arkkitehtitoimisto Lehto Peltonen Valkama Oy, Rykmentinpuiston monitoimikampus hankesuunnitelma

Rykmentinpuiston hankesuunnitelma on hyväksytty ja projekti toteutetaan elinkaarihankkeena kilpailullisen neuvottelumenetelmällä. Syksyllä 2021 on aloitettu elinkaarihankkeen valmistelu ja tavoitteena on käydä kilpailullinen neuvottelumenettely vuoden 2022 aikana.

Monitoimikampuksen arvioitu valmistuminen on vuonna 2025. Arvioitu laajuus on n. 12 300 brm² ja kustannusarvio on 36,05 milj. euroa.

Lahelan monitoimikampus

Lahelan monitoimikampus mitoitetaan noin 760 oppilaalle. Kun Lahelan ja Rykmentinpuiston monitoimikampukset ovat valmiit, voidaan luopua Hyökkälän, Hyrylän, Vaunukankaan ja Mikkolan ja Ruotsinkylän koulukiinteistöistä ja Vaunukankaan päiväkodista. Lahelan monitoimikampukseen tulee vuosiluokat 1.-9. ja varhaiskasvatuksen palveluita. Tämän lisäksi selvitetään mahdollisuus, että vuosiluokat 7.-9. toimisivat Mikkolan koulussa. Tällöin Lahelan kampuksessa olisivat alakoulu ja päiväkoti.

Lahelan monitoimikampus toteutetaan elinkaarihankkeena kilpailullisella neuvottelumenetelmällä. Rakennuksen laajuus on n. 10 200 brm². Rakennusprojektin kustannusarvio ja aikataulu tarkentuvat myöhemmin.

Jokelan koulukampus

Jokelan koulukampuksesta on tehty strateginen kehittämisselvitys 2020, jossa otetaan kantaa koko alueen palveluverkkoon. Yläkoulun ja lukion tilojen päivittämistä voitaisiin tehdä aluksi kalusteratkaisuilla, ennen lukion tilojen peruskorjausta. Vuoden 2021 aikana on tehty laaja ennakkovaikutusten arviointi, jossa arvioidaan eri kehittämisvaihtoehdot.

Jokelan koulukampuksen evauksen perusteella päätösesityksenä on joko kehittämisvaihtoehto, jossa on yhtenäiskoulu, 5.-9. lk tai vaihtoehtoisesti yläkoulu päätetään 2025, kun hankesuunnittelu käynnistyy. Se miten koulu toteutetaan vaikuttaa oppilasmäärään.

3.5 PALVELUVERKON RISKIENHALLINTA

Palveluverkko-ohjelmassa on toteutettu vuoden 2021 aikana palveluverkon riskien arviointi niin ohjelman kuin projektien tasolla. Riskit on tunnistettu, niiden todennäköisyys ja vaikutus on arvioitu, jonka jälkeen merkittävimmille riskeille on nimetty omistajat ja laadittu riskienhallintasuunnitelmat. Riskeistä raportoidaan kuukausittain raportoinnin yhteydessä. Tunnistettuja merkittävimpiä riskejä ohjelman tasolla ovat talous-, aikataulu-, resurssi-, pedagogiikka-, projektinjohto-, politiikka- ja laaturiskit.

3.6 PALVELUKIIINTEISTÖJEN LAATUKRITEERIT

- Toteutus TerveTalo -toimintamalli
- Kestävä kehitys
- Elinkaarikustannusten arviointi ja hallinta
- Sisäisen vuokran avoin ja oikeudenmukainen määrittäminen
- Korkea toiminnallinen laatu

Kiinteistöstrategiset linjaukset:

- Brändilaatu ja imago
- Ekologisesti kestävä, kierrätettävä, myrkyttömät materiaalit
- Muoviton materiaaliympäristö mahdollisuuksien mukaan
- Virikkeellinen visuaalinen ympäristö
- Akustisesti hallittu, rauhallinen ääniympäristö
- Kestävä kehitys toteutuksessa ja ylläpidossa

5 T -malli:

- Terveellisyys
- Turvallisuus
- Toiminnallisuus
- Taloudellisuus
- Tilatehokkuus

Tulevaisuuden palvelurakennusten fyysisen ympäristön ja arkkitehtuurin määrittelyn tulee olla käyttäjälähtöinen innovatiivinen ja vuorovaikutteinen prosessi, joka huomioi koko alueen ja sen ympäröivän yhteisön toiveet ja tarpeet.

Kriteerit:

- palvelumuotoilu
- käyttäjä- ja kuntalaislähtöisyys
- vuorovaikutteisuus
- edelläkävijyys
- oppimisprosessi
- innovatiivisuus

3.7 KUNTALAISLÄHTÖINEN KEHITTÄMINEN JA KEHITTÄMISEN OHJAAMINEN

Kunnan palveluverkon ja oppimisympäristöjen kehittämistä tehdään yhdessä kuntalaisten kanssa hyödyntäen palvelumuotoilun keinoja. Uusien toimitilojen suunnittelu tehdään avoimuuden ja yhteistyön pohjalta. Tavoitteena on luoda sivistyksen toimialueen palveluverkon kehittämisen kautta asuinalueen toiminnallinen keskus, asukkaiden Olohuone. Kuntalaisia ja käyttäjiä osallistetaan eri vaiheissa eri tavoin: mm. järjestämällä asukasilloja, hyödyntämällä alueellisia kehittämisverkostoja sekä verkon kautta. Syksyn 2018 aikana toteutettiin ensimmäisen vaiheen asukasillat Jokelassa (18.9.), Riihikalliossa (2.10.), Hyrylässä (23.10) ja Kellokoskella (4.12).

Iloisen oppimisen Tuusula on 30.10.2019 julkaistu käsikirja, joka antaa suuntaviivat oppimisympäristöjen suunnittelulle tuusulalaisissa kouluissa ja varhaiskasvatuksessa. Iloisen oppimisen Tuusula on valmistunut kuntalaisia osallistavassa prosessissa. Käsikirjan laatimiseen osallistui palveluverkon ohjausryhmän lisäksi uusien rakentuvien oppimisympäristöjen henkilöstöä varhaiskasvatuksesta (Hyökkälän, Kievarin, Mattilan ja Mikkolan varhaiskasvatyksiköistä) ja perusopetuksesta (Hyökkälän, Hyrylän, Kirkonkylän Mikkolan, Riihikallion, Ruotsinkylän ja Vaunukankaan kouluilta), sivistyksen toimialueen hallintoa, asiantuntijoita ruokapalveluista, tilapalveluista ja kaavoituksesta sekä oppilaita, huoltajia ja muita kuntalaisia. Yhteinen työ käynnistyi valtuuston 12.11.2018 hyväksymän palveluverkkosuunnitelman laatukriteerien, periaatteiden ja linjausten tarkentamiseksi.

Oppiminen ja oppimisympäristöt ovat keskiössä ja oppimisympäristöjä uudistetaan ympäri Suomen. Hyväksytty palveluverkkosuunnitelma on oppimisympäristöjen kehittämisen pohjana Tuusulassa. Uuden palveluverkon tulee vastata niin lasten ja nuorten kuin aikuistenkin oppimiseen ja hyvinvointiin liittyviin tarpeisiin vahvistamalla tasa-arvoista oppimista. Uudistaminen edellyttää myös toimintakulttuurin muutosta, ja kehittämistyötä on tehtävä moniammatillisesti. Tuusulassa lapsilla ja nuorilla tulee olla terveelliset ja turvalliset oppimisympäristöt. Palveluverkkosuunnitelma sisältää suunnitelman, kuinka sisäilmaongelmaisten rakennukset korvataan uusilla tiloilla.

Tuusulan kuntakeskusten sydämeen nousee monikäyttöisiä kampuksia, joissa yhdistyy uudenlainen yhteen nivoutuva palvelukokonaisuus ja oppimisympäristö. Ne tulevat pitämään sisällään keskeisten opetus-, sivistys-, kulttuuri- ja liikuntapalvelujen yhteiset toimintamahdollisuudet ja tarjoamaan alueen asukkaille ja erilaisille yhdistyksille kokoontumis- ja harrastamismahdollisuuksia. Päätaivitteena on tehdä asukkaillemme terveellisiä, turvallisia ja moderneja oppimisympäristöjä.

Kuntakeskusten identiteetti vahvistuu uusien monitoimikampusten tuottamien toimintamahdollisuuksien myötä ja myös toimintakulttuuri muuttuu. Toimintakulttuurin muutos syntyy ymmärtämällä, miten eri asiat vaikuttavat toisiinsa arjessa. Eri sidosryhmien osallistuminen uusien oppimisympäristöjen ja niiden toimintakulttuurien suunnitteluprosesseihin on tärkeää. Yhteinen ymmärrys tarpeista syntyy yhdessä käyttäjien, kuten oppilaiden, henkilöstön, huoltajien ja yhteistyökumppanien kanssa. Monitoimikampusten tulisi rakentaa yhteistyöpaikaksi alueellisille kehittämisverkostoille ja teemaverkostoille, sekä niissä toimiville 3. ja 4. sektorin toimijoille.

Kehittämisen ohjaamisesta ja eri palveluverkon projektien koordinoinnista on vastannut oppimisympäristöjen ja palveluverkon kehittämisen ohjausryhmä 2018-2020. Tuusulan kunnan palveluverkkosuunnitelmalle laadittiin uusi palveluverkko-ohjelman ohjelmasuunnitelma, jonka mukainen projektinjohtomalli otettiin käyttöön vuoden 2021 alusta.

Kuntalaislähtöiset arvioinnit

Päiväkoti Martta Wendelinin osalta tehtiin lapsivaikutusten arviointi.

Ennakkovaikutusten arviointi ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen kehittäminen. Syksyllä 2020 tehtiin laaja ennakkovaikutusten arviointi pieniin kyläkouluihin (Tuomala, Linjamäki ja Nahkela). Ennakkovaikutusten arvioinnissa tuotettiin tietoa palveluverkkosuunnitelman päätöksenteon tueksi siitä, mitä vaikutuksia mahdollisilla palveluverkon muutoksilla on.

Osana Tuusulan kunnan palveluverkkosuunnitelmaa on keväällä 2020 laadittu Jokelan koulukeskuksen strateginen kehittämissuunnitelma. Kehittämissuunnitelmassa Jokelan alueen palveluverkkoa tarkastellaan eri näkökulmista. Syksyllä 2021 on toteutettu Jokelan alueen ennakkovaikutusten arviointi sen pohjalta. (Liite 4). Ennakkovaikutusten arvioinnissa on arvioitu Jokelan koulukeskuksen strategisen kehittämissuunnitelman eri kehittämisvaihtoehtojen vaikutuksia

- Jokelan koulukeskusta kehitetään yläkoulu ja lukio -kokonaisuutena eli ei muutosta nykyiseen
- Jokelan koulukeskusta kehitetään 5.-9. luokat ja lukio kokonaisuutena
- Jokelan koulukeskusta kehitetään yhtenäiskoulu ja lukio kokonaisuutena
- Varhaiskasvatuksen mahdollisten uusien tilojen sijoittumista

3.8 SISÄILMATYÖ

Tilainvestoinneista 2,5 M€ on kohdistunut vuosittain erillisen työohjelman mukaisiin muutos- ja korjaustöihin. Sisäilmaongelmat on huomioitu ottamalla budjettiin normaalin vuosikorjausvarauksen ohella erillismääräraha, joka suunnataan nimenomaan sisäilmaperusteisiin tutkimuksiin ja korjaustöihin.

Yksikkökohtaiset tiedot löytyvät kunnan sisäilmasivustolta, johon on kerätty tutkimus- ja korjaussuunnitelmat. Kohdekohtainen sisäilmatyöryhmä on perustettu seuraaviin yksiköihin: Riihikallion koulu, Vaunukankaan koulu, Hyökkälän koulu, Hyrylän koulukeskus, Lepolan koulu, Pajalan koulu, Pellavan päiväkoti, Roinilan päiväkoti ja Väinölän ja Hyrylän päiväkodit. Laajat väistötilat ovat seuraavissa kohteissa: Riihikallion koulu, Kirkonkylän koulu, Hyökkälän koulu ja Ruotsinkylän koulu. Tämä lisäksi sisäilmatyötä ja korjauksia on tehty: Lahelan tertun päiväkoti, Mikkolan päiväkoti, Vaunukankaan päiväkoti, Lepolan päiväkoti ja Notkopuiston päiväkoti.